

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства щодо запровадження спрощених процедур для суб'єктів мікропідприємництва та малого підприємництва (реєстр. № 15004 від 06.02.2026, Кабінет Міністрів України)¹

1. Загальна характеристика законопроекту.

Законопроект, як зазначено в пояснювальній записці до нього, розроблено з метою удосконалення положень Кодексу України з процедур банкрутства для надання добросовісним боржникам, які є суб'єктами мікропідприємництва та малого підприємництва (ММП), можливості відновити свою платоспроможність або бути звільненими від боргів з мінімальними витратами та в короткі строки.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроекту охоплюється положеннями Глави 13 «Законодавство про заснування та діяльність компаній, корпоративне управління, бухгалтерський облік та аудит» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» та Додатку XXXVI Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроекту, в Європейському Союзі регулюються:

– *Директивою 2019/1023 Європейського Парламенту та Ради від 20 червня 2019 року про засади превентивної реструктуризації, про погашення боргу та позбавлення прав, а також про заходи щодо підвищення ефективності процедур щодо реструктуризації, банкрутства та погашення боргу, а також внесення*

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 22 травня 2026 року (протокол № 261) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

Законопроект спрямований на виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

змін до Директиви 2017/1132 (OJ L 172, 26.6.2019, р. 18–55) (далі – Директива 2019/1023).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Законопроектом, зокрема, пропонується запровадити спрощені процедури банкрутства для ММП: спрощену процедуру санації (для суб'єктів, які мають намір відновити свою платоспроможність) та спрощену процедуру ліквідації (для суб'єктів, які не мають достатньо активів для погашення кредиторської заборгованості і мають намір припинити свою діяльність).

Спрощення процедур полягає у:

- виключенні обов'язкової процедури розпорядження майном та відповідно скорочення витрат в цілому на проведення процедури банкрутства;
- необов'язковій участі арбітражного керуючого в процедурі (арбітражний керуючий залучається за бажанням боржника або кредитора на умовах договору);
- відсутності необхідності проведення загальних зборів кредиторів та формування комітету кредиторів (проектом Закону пропонується визначити кількість кредиторів боржника одним із критеріїв можливості застосування спрощених процедур);
- встановленні коротких строків проведення спрощених процедур та чітких умов можливості продовження таких строків;
- розробці державним органом з питань банкрутства примірних форм документів для здійснення спрощених процедур банкрутства.

Проектом Закону пропонується також визначити критерії, за сукупності яких боржник – ММП зможе скористатись такими процедурами.

Так, боржники – ММП на дату подання заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство за спрощеною процедурою повинні бути зареєстрованими у встановленому законодавством порядку юридичними особами або фізичними особами – підприємцями і здійснювати господарську діяльність не менше останніх 3 років та мати кредиторську заборгованість, яка: для суб'єкта мікропідприємництва – не перевищує 2,5 мільйонів гривень перед не більш як 10 кредиторами; для суб'єкта малого підприємництва – не перевищує 5 мільйонів гривень перед не більш як 15 кредиторами.

Ще одним критерієм для боржника, який має намір скористатись спрощеними процедурами, є відсутність заборгованості із виплати заробітної плати перед працівниками.

Згідно з положеннями *статті 387 Угоди про асоціацію*, визнаючи важливість комплексного застосування ефективних правил та методики у сферах законодавства щодо заснування та діяльності компаній, корпоративного управління, а також щодо бухгалтерського обліку та аудиту, з метою створення повноцінно функціонуючої ринкової економіки та задля стимулювання торгівлі, Сторони домовилися співробітничати, зокрема, з питань захисту прав акціонерів, кредиторів та інших заінтересованих сторін відповідно до вимог ЄС у цій сфері згідно з Додатком XXXIV до цієї Угоди.

Запропоновані законопроектом законодавчі ініціативи щодо оновлення положень Кодексу України з процедур банкрутства в цілому не суперечать положенням Директиви 2019/1023.

План України (Ukraine Facility Plan), з метою забезпечення ефективної ринкової економіки та сприятливого бізнес-середовища включає заходи щодо вдосконалення процедур банкрутства, зокрема, шляхом приведення законодавства з процедур банкрутства у відповідність з *acquis* ЄС і передовою практикою.

Згідно з положеннями Плану України одним з обґрунтувань необхідності проведення реформи 2 «Реформи банкрутства та неплатоспроможності і виконання судових рішень» визначено те, що провадження у справах про банкрутство (неплатоспроможність) є ключовими показниками для оцінювання інвесторами, представниками бізнесу та фінансовими установами ефективності судової системи та рівня захисту прав власності.

За інформацією Міністерства юстиції України - законопроект було розглянуто Генеральним директором Європейської Комісії з питань розширення та східного сусідства (DG ENEST) та було надано рекомендації, які враховані при доопрацюванні законопроекту.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України та праву Європейського Союзу.

Голова Комітету

І.О. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеного провадження у справах про банкрутство (неплатоспроможність) для суб'єктів мікропідприємництва та малого підприємництва та особливостей застосування процедур банкрутства для державних підприємств та/або господарських товариств щодо яких прийнято рішення про приватизацію (реєстр. № 15024 від 10.02.2026, н.д. Мовчан О.В., Кицак Б.В. та інші)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Законопроєкт, як зазначено в пояснювальній записці до нього, розроблено з метою підвищення результативності процедур банкрутства в Україні, забезпечення узгодженості правового регулювання процедур банкрутства з процесами приватизації державних підприємств та господарських товариств, створення прозорих і доступних механізмів спрощеного провадження у справах про банкрутство для мікро- та малих підприємств, що дозволить зменшити тривалість процедур, спростити порядок врегулювання заборгованості та запобігати зловживанням.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроєкту охоплюється положеннями Глави 13 «Законодавство про заснування та діяльність компаній, корпоративне управління, бухгалтерський облік та аудит» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» та Додатку XXXVI Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 22 травня 2026 року (протокол № 261) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

Законопроєкт спрямований на виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроекту, в Європейському Союзі регулюються:

– Директивою 2019/1023 Європейського Парламенту та Ради від 20 червня 2019 року про засади превентивної реструктуризації, про погашення боргу та позбавлення прав, а також про заходи щодо підвищення ефективності процедур щодо реструктуризації, банкрутства та погашення боргу, а також внесення змін до Директиви 2017/1132 (OJ L 172, 26.6.2019, р. 18–55) (далі – Директива 2019/1023).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проєкту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Законопроектом, зокрема, передбачено:

1) запровадження спрощеного провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) для мікро- та малого підприємництва з чіткими критеріями доступу з метою запобігання зловживанням;

2) визначення компетентного органу для здійснення спрощеного провадження у справах про банкрутство (неплатоспроможність), окреслення його повноважень;

3) спрощену процедуру призначення арбітражного керуючого та чітке визначення обсягу його повноважень у межах спрощеної процедури;

4) запровадження скороченого загального строку здійснення спрощеного провадження, що не може перевищувати 180 днів, що охоплює всі процесуальні етапи та не підлягає продовженню з метою забезпечення оперативності, передбачуваності і мінімізації можливих зловживань;

5) чітке визначення прав та обов'язків заінтересованих сторін, зокрема обов'язків боржника щодо належної процесуальної поведінки та співпраці з учасниками провадження.

Згідно з положеннями *статті 387 Угоди про асоціацію*, визнаючи важливість комплексного застосування ефективних правил та методики у сферах законодавства щодо заснування та діяльності компаній, корпоративного управління, а також щодо бухгалтерського обліку та аудиту, з метою створення повноцінно функціонуючої ринкової економіки та задля стимулювання торгівлі, Сторони домовилися співробітничати, зокрема, з питань захисту прав акціонерів,

кредиторів та інших заінтересованих сторін відповідно до вимог ЄС у цій сфері згідно з Додатком XXXIV до цієї Угоди.

Запропоновані законопроектном законодавчі ініціативи щодо оновлення положень Кодексу України з процедур банкрутства в цілому не суперечать положенням Директиви 2019/1023, разом з цим, деякі нижчезазначені положення законопроекту потребують доопрацювання.

Проектом Закону не враховані положення розділу 4 «Захист нового фінансування, проміжного фінансування та інших операцій, пов'язаних з реструктуризацією» Директиви 2019/1023 щодо захисту нового фінансування.

Слід звернути увагу, що стаття 8 Директиви 2019/1023 передбачає більш деталізований перелік обов'язкових елементів плану реструктуризації, включаючи інформацію про заходи реструктуризації, нове фінансування, а також можливі наслідки для працівників. З огляду на зазначене, положення проекту Закону можуть потребувати додаткового уточнення щодо змісту плану реструктуризації.

В тексті законопроекту містяться назви законів, електронних реєстрів та інформаційних систем, що потребують редакційного уточнення (наприклад, Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система, Державний реєстр прав, Закон України «Про приватизацію»).

Між тим, законопроектном пропонується надати доступ арбітражним керуючим до державних інформаційних ресурсів, зокрема, шляхом надання арбітражним керуючим прямого доступу до Державного реєстру обтяжень рухомого майна та Державного земельного кадастру в електронному вигляді за умови ідентифікації відповідної посадової особи за допомогою кваліфікованого електронного підпису. Оскільки прямий доступ дозволяє отримувати інформацію не лише про боржника, а й про третіх осіб (контрагентів, членів сім'ї фізичних осіб-підприємців тощо), надання таких відомостей має відбуватись в рамках конкретного провадження, що має усунути ризики надмірного та необґрунтованого доступу до інформації, що відкриває можливості для зловживань, маніпуляцій та використання відомостей поза межами відповідної справи.

Додатково необхідно зазначити, що у Верховній Раді України зареєстровано законопроект про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства щодо запровадження спрощених процедур для суб'єктів мікропідприємництва та малого підприємництва (реєстр. № 15004 від 06.02.2026 року), внесений Кабінетом Міністрів України, що також має на меті приведення законодавства з процедур банкрутства (неплатоспроможності) у відповідність до передової практики країн ЄС шляхом надання суб'єктам мікропідприємництва та малого підприємництва можливості скористатись спрощеними процедурами

банкрутства, та виконання кроку 3.7 Розділу 3 «Судова система» Плану України (Ukraine Facility Plan).

Довідково, крок 3.7 Плану України передбачає, що в I-му кварталі 2026 року має набрати чинності законодавство щодо спрощених процедур банкрутства для мікро-, малих і середніх підприємств (ММСП) відповідно до принципів Директиви 2019/1023 про рамки превентивної реструктуризації. Законодавство має бути розроблено на основі оцінки регуляторного впливу із залученням експертів ЄС. Відповідальним за виконання цього кроку Плану України зазначено Міністерство юстиції України.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України та праву Європейського Союзу, **але потребує доопрацювання** у зв'язку з висловленими зауваженнями.

Голова Комітету

І.О. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій електронної торгівлі податком на додану вартість (15112-д від 07.05.2026, н. д. Д. Гетманцев)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Законопроєкт розроблено з метою приведення національного законодавства у відповідність до підходів, передбачених Директивою Ради 2006/112/ЄС, відповідно до яких електронні інтерфейси у певних випадках можуть вважатися особами, що здійснюють постачання товарів для цілей оподаткування податком на додану вартість.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроєкту охоплюється положеннями Глави 4 «Оподаткування» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» та Глави 2 «Загальні та прикінцеві положення» Розділу VII «Інституційні, загальні та прикінцеві положення» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроєкту, в Європейському Союзі регулюються:

- Директивою Ради ЄС № 2006/112/ЄС від 28.11.2006 року про спільну систему податку на додану вартість (далі – Директива 2006/112);

- Директивою Ради 2006/79/ЄС від 05 жовтня 2006 року про звільнення від податків на імпорт малих партій некомерційних товарів з третіх країн (далі – Директива 2006/79/ЄС);

- Директивою Ради ЄС 2015/849 від 20 травня 2015 року про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму, про внесення змін до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 648/2012 та про скасування Директиви Європейського Парламенту і Ради 2005/60/ЄС та Директиви Комісії 2006/70/ЄС.

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 22 травня 2026 року (протокол №262) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

Додаток XXVIII до Глави 4 «Оподаткування» розділу V «Економічне і галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію передбачає, що Україна зобов'язується поступово наблизити своє законодавство до законодавства ЄС щодо застосування Директиви 2006/112/ЄС про спільну систему податку на додану вартість протягом 5 років з дати набрання чинності цією Угодою, за винятком статей 5-8, 20, 33, 40-42, 79, 100-101, 123-130, 140-142, 145, 146 (1 («В»)), 147, 155, 164-166, 170-171, 175, 203, 205, 209, 210, 212, 219, 238-240, 245, 254, 258, 274-280, 293-294, 370-395, 396-400, 402-410, 411-413 (положення, що застосовуються до держав-членів ЄС); статей 281-294, 295-305, 306-325, 326-332, 333-343, 348-349, 358-369 (щодо спеціальних податкових режимів).

Директива 2006/112/ЄС встановлює спільну систему податку на додану вартість у Європейському Союзі та визначає перелік оподатковуваних операцій, правила визначення місця постачання, момент виникнення податкових зобов'язань, базу оподаткування, порядок застосування ставок і звільнень, а також обов'язки платників податку щодо обліку, звітності та сплати, право на податковий кредит при веденні господарської діяльності.

В частині регулювання дистанційних продажів Директива 2006/112/ЄС охоплює постачання товарів, що транспортуються постачальником кінцевим споживачем, із визначенням місця постачання за місцем завершення транспортування. Для таких операцій передбачено спеціальні схеми, які дозволяють декларувати і сплачувати податок на додану вартість (далі ПДВ) через одну державу-член (державу ідентифікації) незалежно від держав споживання. У разі застосування спеціальної схеми для імпортованих товарів податкове зобов'язання виникає на етапі продажу, а імпорт може звільнитися від ПДВ за умови дотримання встановлених вимог. За відсутності застосування спеціальних схем оподаткування здійснюється за загальними правилами, включаючи сплату податку при імпорті.

Директива Ради 2006/79/ЄС встановлює правила звільнення від податку на додану вартість імпорту малих партій товарів некомерційного характеру. Директива визначає, що звільнення застосовується до товарів, які надсилаються безоплатно, мають випадковий характер та призначені для особистого або сімейного використання отримувача без ознак комерційної діяльності. Норми Директиви передбачають вартісні пороги, в межах яких імпорт таких товарів звільняється від ПДВ, а також встановлюють обмеження щодо окремих категорій товарів, зокрема алкоголю, тютюнових виробів, парфумів і кави, для яких визначено спеціальні кількісні межі або виключення із звільнення.

Законопроектом передбачається: визначити терміни “дистанційний продаж товарів”, “електронний інтерфейс”, “підприємство електронного інтерфейсу”, “посередник підприємства електронного інтерфейсу”, “правила дистанційного продажу товарів”;

Зокрема пропонується визначити *дистанційний продаж товарів* як

«постачання з використанням електронного інтерфейсу товарів (крім підакцизних), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 150 євро, які відправляються або транспортуються особою, яка здійснює постачання, або від її імені, якщо така особа опосередковано бере участь у перевезенні або відправленні товарів, з території іншої країни на митну територію України *фізичній особі* (покупцю)».

В цій частині положення законопроекту не повною мірою узгоджуються з положеннями Директиви 2006/112, зокрема статті 14(4)(2), відповідно до якої термін «дистанційні продажі товарів, що імпортовані з третіх територій або третіх країн» означає постачання товарів, що їх відправляють або перевозять постачальники або за їхнім дорученням, у тому числі якщо постачальники опосередковано беруть участь у перевезенні або відправленні товарів, з третьої території або третьої країни, замовникам у державі-члені, в разі виконання низки умов, зокрема коли постачання товарів здійснюється для оподаткованої особи або неоподаткованої *юридичної особи*, придбання якими товарів у межах Співтовариства не оподатковують ПДВ згідно зі статтею 3(1), або для будь-якої іншої неоподаткованої особи та якщо товари, що їх постачають, не є ані новими транспортними засобами, ані товарами, що їх постачають після монтажу або встановлення, з випробувальним пробігом чи запуском або без нього, від постачальника або за його дорученням.

Тобто, відповідно до норм Директиви 2006/112 покупцем може бути не тільки фізична особа, а й юридична особа, яка є неоподаткованою особою. Зазначене зауваження також стосується запропонованих у законопроекті визначень термінів «підприємство електронного інтерфейсу», «електронний інтерфейс для цілей правил дистанційного продажу товарів» та статті 191-1 проекту Закону «Особливості оподаткування операцій з дистанційного продажу товарів, що ввозяться на митну територію України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях».

Статтю 197 Податкового кодексу України (далі ПКУ) пропонується доповнити пунктом, відповідно до якого «Звільняються від оподаткування операції із ввезення на митну територію України товарів (крім підакцизних), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 150 євро, у несупроводжуваному багажі». Таке положення не повністю узгоджується з вимогами Глави 7 «Спеціальні положення щодо декларування та сплати ПДВ при імпорті» Директиви 2006/112, якою передбачається, що «якщо, спеціальна схема, зазначена в секції 4 глави 6², не застосовується до імпортування відправлень товарів, внутрішня вартість яких не перевищує 150 євро, держава-член імпортування повинна дозволити особі, що пред'являє товари на митниці за дорученням особи, для якої призначено товари в межах Співтовариства, застосовувати спеціальні положення для декларування та сплати ПДВ при імпорті на товари, відправлення або перевезення яких закінчується у зазначеній державі-члені». При цьому, особа, для якої призначено товари, несе відповідальність за сплату ПДВ, а особа, що пред'являє товари на митниці на

² Спеціальна схема дистанційних продажів товарів, що імпортовані з третіх територій або третіх країн

території Співтовариства, повинна стягнути ПДВ з особи, для якої призначено товари, та здійснити сплату такого ПДВ.

Змінами до статті 203 «Порядок надання податкової декларації та строки розрахунків з бюджетом» ПКУ законопроектом передбачається, що «Особа, відповідальна за нарахування та сплату до бюджету податку у разі здійснення дистанційного продажу товарів, *не складає податкові декларації за операціями з дистанційного продажу товарів*». Запропонована норма потребує врахування положень Секції 4 «Спеціальна схема для дистанційних продажів товарів, імпортованих з третіх територій або третіх країн» Директиви 2006/112, зокрема статті 369s якою передбачено, що «Оподатковувана особа, що застосовує цю спеціальну схему, або її посередник *подає електронними засобами державі-члену ідентифікації декларацію з ПДВ за кожний місяць, незалежно від того, чи здійснювалися дистанційні продажі товарів, що імпортовані з третіх територій або третіх країн*. Декларацію з ПДВ подають до кінця місяця, наступного після закінчення податкового періоду, охопленого декларацією». При цьому Декларація з ПДВ повинна відображати ідентифікаційний номер платника ПДВ, зазначений у статті 369q, та, для кожної держави-члена споживання, в якій ПДВ підлягає сплаті - загальну вартість, без урахування ПДВ, дистанційних продажів товарів, що імпортовані з третіх територій або третіх країн, стосовно яких виникли податкові зобов'язання з ПДВ протягом податкового періоду, а також загальну суму відповідного ПДВ залежно від ставки. У декларації також повинні бути вказані застосовні ставки ПДВ та загальна сума ПДВ, що підлягає сплаті.

Законопроектом пропонується передбачити звільнення від оподаткування податком на додану вартість із ввезення на митну територію України товарів, сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 45 євро, для одного одержувача – фізичної особи в одній депеші від одного відправника – фізичної особи у міжнародних поштових відправленнях або в одному вантажі експрес-перевізника від одного відправника – фізичної особи у міжнародних експрес-відправленнях за умови, що такі товари надсилаються відправником одержувачу без будь-якої оплати, призначаються для особистого чи сімейного використання одержувачем, їх характеристики, кількість та регулярність ввезення не вказують на те, що вони ввозяться з будь-якою комерційною метою. Зазначені положення законопроекту частково імплементують правила, закріплені в Директиві 2006/79, що регламентує звільнення від оподаткування товарів, які передаються фізичними особами (не суб'єктами економічної діяльності) іншим фізичним особам, і не носять комерційного характеру. Водночас відповідно до положень Директиви 2006/79, кількість товарів вартістю до 45 євро, які можуть бути звільненими від оподаткування ПДВ за правилами цих запропонованих положень законопроекту, має бути обмежена, а саме: парфуми: 50 грам, або туалетна вода: 0,25 літра або вісім унцій; кава: 500 грам, або кавові екстракти і есенції: 200 грам; чай: 100 грам, або чайні екстракти та есенції: 40 грам.

Законопроектом передбачається звільнення від оподаткування податком на додану вартість операції з дистанційного продажу товарів, операції з ввезення

на митну територію України яких звільнено від оподаткування податком на додану вартість відповідно до пунктів 87-1 та 92 підрозділу 2 розділу XX “Перехідні положення” Податкового кодексу України (енергетичне обладнання та товари для забезпечення сил оборони України) та уточнюється норма щодо звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з ввезення на митну територію України та постачання безпілотних літальних апаратів, а саме пропонуються виключити слова “без озброєння”. Асquis Європейського Союзу не передбачає звільнення від оподаткування операцій з ввезення на митну територію Союзу товарів, аналогічних тим, що зазначені у проекті Закону. Водночас, статтями 472 «Заходи, пов’язані з суттєвими інтересами безпеки» та 143 «Винятки, пов’язані із безпекою» Угоди про асоціацію передбачається, що жодне з положень цієї Угоди не можна тлумачити як таке, що не дозволяє будь-якій Стороні вживати будь-які заходи, які вживаються під час війни та ніщо в цій Угоді не перешкоджає Стороні вживати будь-яких заходів, які вона вважає необхідними для забезпечення власної безпеки, у випадку серйозних внутрішніх безпорядків, які порушують закон і громадський порядок, під час війни або серйозного міжнародного напруження, яке є загрозою війни, або для виконання взятих на себе зобов’язань з підтримання миру та міжнародної безпеки.

Законопроектом також пропонується встановити порядок визначення курсу валют при визначення підприємством електронного інтерфейсу належності постачання товарів, що підлягають ввезенню на митну територію України в міжнародних поштових та експрес-відправленнях, до дистанційного продажу товарів, та для здійснення нарахування та сплати податку на додану вартість по операціях з дистанційного продажу товарів (підлягає сплаті в національній валюті або в іноземній валюті (*долар США* або євро); Варто зазначити, що Директива 2006/112 не передбачає сума ПДВ може бути встановлено в іноземній валюті. Відповідно до статті стаття 91 Директиви 2006/112 якщо елементи, які використовують для визначення бази оподаткування імпорту, виражені у валюті, іншій ніж валюта держави-члена, в якій відбувається визначення вартості, обмінний курс визначають згідно з положеннями Співтовариства щодо розрахування вартості для митних цілей. Відповідно до Статті 369и Директиви 2006/112 декларацію з ПДВ складають в євро, а держави-члени, що не прийняли євро, можуть вимагати складання декларації з ПДВ у їхніх національних валютах.

Проектом закону також передбачено внести зміни до Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення”. Законопроектом пропонується призупинити на період до набуття Україною членства в Європейському Союзі заходів впливу, що передбачені Законом за порушення вимог щодо виявлення належності клієнтів та інших осіб до політично значущих осіб, членів їх сімей, осіб, пов’язаних з ними, у випадках, передбачених законодавством, та невжиття до них заходів, що передбачені пунктами 2-4 частини чотирнадцятої статті 11 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних

злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», а саме:

«14. Суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний додатково під час належної перевірки здійснювати стосовно клієнтів, які (кінцеві бенефіціарні власники яких) є політично значущими особами, членами їх сімей та особами, пов'язаними з політично значущими особами, такі заходи:

1) мати належну систему управління ризиками з метою виявлення факту належності клієнта або кінцевого бенефіціарного власника клієнта до зазначеної категорії;

2) одержувати дозвіл керівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу для встановлення (продовження) ділових відносин, проведення (без встановлення ділових відносин) фінансових операцій на суму, що дорівнює чи перевищує суму, визначену частиною першою статті 20 цього Закону (незалежно від того, проводиться така фінансова операція одноразово чи як кілька фінансових операцій, що можуть бути пов'язані між собою);

3) вживати достатніх заходів з метою встановлення джерела статків (багатства) та джерела коштів, з якими пов'язані ділові відносини чи операції з такими особами;

4) здійснювати на постійній основі поглиблений моніторинг ділових відносин.»

Відповідно до положень статті 20 Угоди про асоціацію, Сторони співробітничать з метою запобігання та боротьби з легалізацією (відмиванням) коштів та фінансуванням тероризму. Із цією метою Сторони посилюють двостороннє та міжнародне співробітництво у цій сфері, зокрема, співробітництво на оперативному рівні. Сторони забезпечують імплементацію відповідних міжнародних стандартів, зокрема, стандартів Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму (FATF) та стандартів, рівнозначних тим, які були прийняті Союзом.

Згідно з положеннями статті 127 Угоди про асоціацію кожна Сторона докладатиме необхідних зусиль для забезпечення впровадження міжнародних стандартів регулювання та нагляду у сфері фінансових послуг та для боротьби з ухиленням від сплати податків на всій її території. Такі міжнародні стандарти включають, зокрема, заяву країн-членів «Групи двадцяти» про прозорість інформації та обмін інформацією для цілей оподаткування, «Сорок рекомендацій» та «Дев'ять спеціальних рекомендацій стосовно боротьби із фінансуванням тероризму» Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF).

Положеннями статті 133 Угоди про асоціацію визначено, що Сторони визнають важливість наближення чинного законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Україна забезпечить поступове приведення у відповідність своїх чинних законів та майбутнього законодавства до *acquis* ЄС. Таке наближення розпочинається з дати підписання цієї Угоди та поступово поширюватиметься на всі елементи *acquis* ЄС, зазначені у Додатку XVII до цієї Угоди.

Відповідно до доповнення XVII-П Додатку XVII до Угоди про асоціацію, у сфері запобігання відмиванню грошей повинні застосовуватися, зокрема, положення Директиви Комісії № 2006/70/ЄС від 1 серпня 2006 року про визначення заходів для впровадження Директиви № 2005/60/ЄС Європейського парламенту та Ради (положення Директиви повинні бути впроваджені протягом 2 років з дати набрання чинності Угодою про асоціацію) в частині визначення терміну «політичні діячі» та технічних критеріїв для спрощення процедур належної перевірки клієнтів та винятків з неї на підставі здійснення фінансової діяльності на нерегулярній основі або у дуже обмежених обсягах. 20 травня 2015 року було ухвалено Директиву 2015/849, що замінює зазначену Директиву 2005/60/ЄС.

В статті 20 Директиви 2015/849 зазначено, що стосовно транзакцій або ділових відносин з публічними посадовими особами держави-члени повинні, на додаток до викладених у статті 13 заходів з комплексної перевірки клієнтів, вимагати від зобов'язаних осіб:

(а) мати належні системи управління ризиками, включаючи ризик-орієнтовані процедури, для визначення того, чи клієнт або бенефіціарний власник клієнта є публічною посадовою особою;

(b) вживати таких заходів у випадках ділових відносин з публічними посадовими особами:

(i) отримувати дозвіл вищої ланки керівництва на встановлення або продовження ділових відносин із такими особами;

(ii) вживати достатніх заходів для визначення джерела походження матеріальних цінностей і джерела походження грошей, що використовуються в ділових відносинах або транзакціях із такими особами;

(iii) здійснювати поглиблений поточний моніторинг таких ділових відносин.

Тобто на цей час положення пунктів 2-4 частини чотирнадцятої статті 11 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» відповідають положенням статті 20 Директиви 2015/849.

Додатково необхідно зазначити, що тимчасове припинення дії пунктів вищезгаданої статті 11 Закону не узгоджується з положенням статті 5 Директиви, якою встановлено, що держави-члени можуть в рамках права Союзу ухвалювати більш суворі положення або зберігати чинність більш суворих положень у сфері, охопленій цією Директивою, для запобігання відмиванню грошей або фінансуванню тероризму.

Зі звіту ЄК за 2025 рік (Розділ 4 - Свобода руху капіталу): «Щодо запобігання відмиванню грошей та фінансуванню тероризму (далі AML/CFT), уряд має повторно подати до парламенту в IV кварталі 2025 року комплексний пакет законодавчих актів, спрямованих на приведення законодавства у відповідність до *acquis* ЄС у сфері AML/CFT, зокрема шляхом: створення Реєстру рахунків та індивідуальних банківських сейфів для фізичних осіб, їх

уповноважених осіб та бенефіціарних власників; створення реєстру бенефіціарних власників трастів та інших видів юридичних структур; та запровадження захисту викривачів у сфері AML/CFT. Україна повинна активізувати зусилля з метою приведення законодавства у відповідність до acquis ЄС».

Крім того, на думку³ Національного банку України (далі НБУ), пропонується норма, позбавить суб'єктів державного фінансового моніторингу реальних механізмів державного нагляду та впливу на поведінку відповідних суб'єктів первинного фінансового моніторингу (СПФМ) з метою забезпечення виконання останніми вимог законодавства у сфері запобігання та протидії. Зазначене по суті нівелює превентивну функцію державного фінансового моніторингу, яка полягає в запобіганні правопорушенням у сфері запобігання та протидії шляхом своєчасного їх виявлення та відповідного реагування на них. Крім того, НБУ вважає, що пропонувані Законопроектом № 15112-д зміни до Закону про AML/CFT щодо тимчасового звільнення СПФМ від відповідальності за невиконання певних обов'язків щодо політично значущих осіб можуть призвести, серед іншого, до отримання негативної оцінки від Комітету експертів Ради Європи з питань оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEVAL) щодо відповідності законодавства України міжнародним стандартам та директивам ЄС у сфері запобігання та протидії, ускладнення подальших переговорів про приєднання України до ЄС, а також загрожують Україні неотриманням фінансування за програмою EEF⁴ від Міжнародного валютного фонду та програмами, що фінансуються ЄС.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу. Положення проекту закону **частково відповідають** міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції, та **потребують доопрацювання** з метою повного врахування положень Директиви 2006/112, Директиви Ради 2006/79/ЄС та Директиви 2015/849.

³ Лист Національного банку України від 06.05.2026 № 18-0002/41169

ВИСНОВОК

щодо проекту Закону України «Про ратифікацію Протоколу між Урядом України та Урядом Чорногорії про внесення змін до Угоди про вільну торгівлю між Урядом України та Урядом Чорногорії, який заміняє Додаток II до Угоди про вільну торгівлю у частині, що стосується правил походження та методів адміністративного співробітництва»

(реєстр. № 0369 від 13.03.2026, Кабінет Міністрів України¹)

1. Загальна характеристика законопроекту

Проект Закону розроблено з метою набрання чинності Протоколом між Урядом України та Урядом Чорногорії про внесення змін до Угоди про вільну торгівлю між Урядом України та Урядом Чорногорії, який заміняє Додаток II до Угоди про вільну торгівлю у частині, що стосується правил походження та методів адміністративного співробітництва (далі – Протокол), *учиненим 26.12.2025 у м. Києві.*

Необхідність прийняття Закону зумовлена потребою завершення внутрішньодержавних процедур, визначених Законом України «Про міжнародні договори України», для забезпечення реалізації Протоколу.

У проекті Закону передбачається замінити двосторонню систему правил, викладену у чинному Додатку II Угоди про вільну торгівлю між Україною та Чорногорією (Закон України «Про ратифікацію Угоди про вільну торгівлю між Урядом України та Урядом Чорногорії» № 5445-VI від 16.10.2012), багатосторонньою системою, викладеною у Регіональній конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження (Закон України «Про приєднання України до Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження» № 2187-VIII від 08.11.2017, з наступними змінами до Конвенції, ратифікованими Законом України «Про ратифікацію Рішення № 1/2023 Спільного комітету Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження від 7 грудня 2023 року щодо внесення змін до Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження» від № 4148-IX від 17.12.2024).

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

¹ Комітет розглянув проект Закону на своєму засіданні 22 травня 2026 року (протокол № 262) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

Сфера правовідносин, якої стосуються положення проєкту Закону, охоплюється зобов'язаннями України відповідно до Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею», зокрема Глави 1 «Національний режим та доступ товарів на ринки» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

3. Відповідність законопроєкту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

Правила походження товарів є невід'ємною складовою системи преференційної торгівлі України. Україна послідовно інтегрується до пан-євро-середземноморської системи правил походження, яка є спільною для ЄС та країн регіону і закріплена у Регіональній конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження (далі – Конвенція).

При цьому слід зазначити, що Чорногорія не є членом Європейського Союзу, однак є самостійною Договірною стороною Конвенції так само, як і Україна. *Саме членство обох держав у Конвенції є правовою підставою для приведення їхніх двосторонніх правил походження у відповідність до єдиної пан-євро-середземноморської системи, що й реалізується через ратифікацію Протоколу.*

Законопроєктом пропонується ратифікувати Протокол, яким замінюється Додаток II щодо визначення поняття «походження товарів» і методів адміністративного співробітництва до Угоди про вільну торгівлю між Урядом України та Урядом Чорногорії.

Відповідно до статті 1 нового Додатку II правила походження у двосторонній торгівлі визначатимуться Доповненням I та відповідними положеннями Доповнення II до Конвенції, з останніми змінами та публікацією в Офіційному журналі Європейського Союзу. Це відкриває для України та Чорногорії можливість діагональної кумуляції з іншими учасниками пан-євро-середземноморської системи та уніфікує торговельні процедури.

Новий Додаток II також передбачає, що підтвердження походження можуть бути видані та/або подані в електронному вигляді, зокрема сертифікати з перевезення товару (стаття 2 нового Додатку II). Сторони приймають такі сертифікати за умов наявності захищеної онлайн-системи для перевірки їх автентичності, унікального серійного номера та елементів захисту; дата початку їх видачі підлягає публікації в Офіційному журналі Європейського Союзу (серія C). Сторона може призупинити прийняття електронних сертифікатів у разі невиконання зазначених умов, завчасно повідомивши про це іншу Сторону. Ці положення діятимуть до моменту переходу Сторін до використання Пан-Євро-Середземноморського цифрового середовища для підтвердження походження, яке розробляється спільно з іншими Договірними сторонами Конвенції.

У частині адміністративного співробітництва Сторони можуть взаємодіяти електронними засобами; Сторони також повідомляють Європейську комісію про

набрання чинності Протоколом (стаття 2 нового Додатку II). Спори щодо процедур перевірки, що не можуть бути врегульовані між митними органами відповідно до статті 34 Доповнення I до Конвенції, передаються до Комітету, передбаченого статтею 55 Угоди про вільну торгівлю між Україною та Чорногорією (стаття 3 нового Додатку II).

Протоколом також врегульовано наслідки можливого виходу однієї зі Сторін із Конвенції (стаття 4 нового Додатку II): у такому разі Сторони зобов'язані негайно розпочати переговори щодо правил походження з метою імплементації Угоди, а до набрання ними чинності продовжують застосовуватися норми Конвенції в редакції, чинній на момент виходу, однак виключно в частині двосторонньої кумуляції між Україною та Чорногорією. Це забезпечує безперервність преференційного режиму торгівлі та правову визначеність у перехідний період.

Протокол є невід'ємною частиною Угоди та набирає чинності з дати отримання останнього письмового повідомлення через дипломатичні канали про виконання Сторонами всіх необхідних внутрішньодержавних процедур.

Законопроект узгоджується зі статтею 39 Угоди про асоціацію, згідно з якою Угода про асоціацію не перешкоджає збереженню або встановленню зон вільної торгівлі за умови, що вони не вступають у конфлікт із торговельними домовленостями, передбаченими Угодою про асоціацію. Угода про вільну торгівлю між Україною та Чорногорією та запропоновані зміни до неї таких конфліктів не містять. У разі необхідності відповідні консультації здійснюються в рамках Комітету з питань торгівлі.

Головне науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України у своєму висновку від 24 березня 2026 року № 16/03-2026/62927 *в цілому не заперечує щодо можливості ратифікації Протоколу.*

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Законопроект **не суперечить** Угоді про асоціацію та міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції.

Голова Комітету

І. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України «Про державне регулювання органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції», підготовленого до повторного другого читання

(реєстр. № 13204-1 від 02.05.2025, н.д. Нікітіна М. В. та ін.)[1]

1. Загальна характеристика законопроєкту

Метою законопроєкту є удосконалення правового регулювання органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції в Україні з урахуванням оновленого законодавства ЄС у цій сфері, зокрема положень Регламенту Європейського парламенту і Ради (ЄС) № 2018/848 від 30 травня 2018 року про органічне виробництво і маркування органічних продуктів та про скасування Регламенту Ради (ЄС) № 834/2007.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

За предметом правового регулювання законопроєкт охоплюється:

главою 17 «Сільське господарство та розвиток сільських територій» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію);

ціллю 29 розділу 11 «Сільське господарство та розвиток сільських територій» Національної програми адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС), затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2026 р. № 438, а саме імплементацією Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2018/848 від 30 травня 2018 р. про органічне виробництво та маркування органічних продуктів і скасування Регламенту Ради (ЄС) № 834/2007;

Регламентом Європейського парламенту і Ради (ЄС) № 2018/848 від 30 травня 2018 року про органічне виробництво і маркування органічних продуктів та про скасування Регламенту Ради (ЄС) № 834/2007;

Делегованим Регламентом Комісії (ЄС) № 2020/2146 від 24 вересня 2020 року, що доповнює Регламент (ЄС) 2018/848 Європейського Парламенту та Ради щодо винятків з правил виробництва в органічному виробництві;

[1] Законопроєкт спрямований на адаптацію законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС) в частині виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Комітет розглянув законопроєкт на своєму засіданні 22 травня 2026 року (протокол № 262).

Делегованим Регламентом Комісії (ЄС) № 2021/771 від 21 січня 2021 року, що доповнює Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2018/848 шляхом встановлення конкретних критеріїв і умов для перевірки документації в рамках офіційного контролю в органічному виробництві та офіційного контролю груп операторів;

Імплементативним регламентом Комісії (ЄС) № 2020/464 від 26 березня 2020 року, що встановлює детальні правила застосування Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2018/848 щодо документів, необхідних для ретроспективного визнання перехідних періодів, щодо виробництва органічних продуктів та інформації, яку повинні надавати держави-члени;

Імплементативним регламентом Комісії (ЄС) № 2021/279 від 22 лютого 2021 року, що встановлює детальні правила імплементативної Регламенту (ЄС) 2018/848 Європейського Парламенту та Ради щодо контролю та інших заходів, що забезпечують відстеження та відповідність у органічному виробництві та маркування органічних продуктів;

Регламентом (ЄС) № 2017/625 Європейського Парламенту та Ради від 15 березня 2017 року про офіційний контроль та іншу офіційну діяльність, що здійснюється для забезпечення застосування положень харчового та кормового права, правил щодо здоров'я і благополуччя тварин, здоров'я рослин та засобів захисту рослин, внесення змін до регламентів Європейського Парламенту і Ради 999/2001, 396/2005, 1069/2009, 1107/2009, тощо;

Імплементативним регламентом Комісії (ЄС) № 2023/1195 від 20 червня 2023 року, що встановлює правила щодо деталей і формату інформації, яку мають надавати держави-члени щодо результатів офіційних розслідувань щодо випадків зараження продуктами або речовинами, не дозволеними для використання в органічному виробництві;

Регламентом (ЄС) № 2023/2419 Європейського Парламенту та Ради від 18 жовтня 2023 року про маркування органічних кормів для домашніх тварин;

Делегованим Регламентом Комісії (ЄС) № 2021/1189 від 7 травня 2021 року, що доповнює Регламент (ЄС) 2018/848 Європейського Парламенту та Ради щодо виробництва й реалізації репродуктивного матеріалу рослин з органічного гетерогенного матеріалу конкретного роду або виду.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу вже розглядав проект Закону України «Про державне регулювання органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» (реєстр. № 13204-1) у редакції, підготовленій до другого читання, на своєму засіданні 20 лютого 2026 року (Протокол № 252).

За результатами розгляду Комітет дійшов висновку, що положення законопроекту не суперечать міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу.

Положення законопроекту залишаються узгодженими з вимогами Регламенту (ЄС) № 2018/848, Регламенту (ЄС) № 2017/625, а також відповідних делегованих та імплементаційних актів Європейської Комісії, зокрема в частині термінології, вимог до операторів та груп операторів, сертифікації, державного контролю, простежуваності, застосування запобіжних та превентивних заходів, а також вимог щодо обігу та маркування органічної продукції. Відповідність термінології та конкретних положень законопроекту праву ЄС була детально встановлена під час попередніх розглядів і залишається актуальною.

Редакція законопроекту, підготовлена до повторного другого читання, містить певні уточнення, що не змінюють його євроінтеграційного змісту: зокрема, доповнення частини першої статті 2 законопроекту щодо ввезення продукції «зокрема з метою транзиту» узгоджується із загальними принципами офіційного контролю, передбаченими Регламентами (ЄС) № 2017/625 (ст. 47) та № 2018/848 (ст. 45); розширення переліку підстав для відмови в уповноваженні органу сертифікації (стаття 24 законопроекту) щодо юридичних осіб, стосовно яких застосовано санкції або які пов'язані з державою-агресором, є нормою національного законодавства, що не суперечить статтям 29 і 40 Регламенту (ЄС) № 2017/625.

Порівняльний аналіз редакції законопроекту, підготовленої до повторного другого читання, не виявив положень, які б суперечили міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis ЄС).

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Законопроект не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis ЄС).

Голова Комітету

І. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

—
ВЕРХОВНА РАДА
УКРАЇНИ

—
ВЕРХОВНА РАДА
УКРАЇНИ

—
ВЕРХОВНА РАДА
УКРАЇНИ

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Климпуш-Цинцадзе Іванна Орестівна
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000EED52E0043BFDC00
Дійсний до: 16.12.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
04-20/10-2026/120842 від 25.05.2026

2241573

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України

«Про внесення змін до Закону України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність" та деяких законів України щодо удосконалення законодавства у сфері аудиторської діяльності»

(р.№ 14016 від 05.09.2025, Кабінет Міністрів України)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Згідно з пояснювальною запискою до законопроєкту його метою є імплементація норм європейського законодавства з питань надання впевненості щодо звітності із сталого розвитку та спрямовано на удосконалення правових засад провадження аудиторської діяльності в Україні, створення сприятливих умов для розвитку надалі аудиторської діяльності та професії, підвищення якості аудиторських послуг та сприяння інтеграції до європейського ринку аудиторських послуг.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Правовідносини, що належать до сфери правового регулювання проєкту Закону, регулюються:

1) Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

2) Директивою 2022/2464 Європейського парламенту та Ради від 14.12.2022 про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 537/2014, Директиви 2004/109/ЄС, Директиви 2006/43/ЄС та Директиви 2013/34/ЄС щодо корпоративної звітності із сталого розвитку.

3) Директивою 2006/43/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 17 травня 2006 р. про обов'язковий аудит річної та консолідованої звітності, яка вносить зміни до Директив Ради № 78/660/ЄЕС та № 83/349/ЄЕС та скасовує Директиву Ради № 84/253/ЄЕС;

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 22 травня 2026 року (протокол № 262).

4) Регламентом 537/2014 Європейського Парламенту і Ради від 16 квітня 2014 року про конкретні вимоги стосовно обов'язкового аудиту суспільно значимих суб'єктів господарювання та який припиняє дію Рішення Комісії 2005/909/ЄС.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

1) Згідно листа р.№ 85833 від 20 квітня 2026р. (вих.№ 10537/0/2-26) Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Т.Качки цей законопроект є таким, що входить до Переліку пріоритетних законопроектів у сфері європейської інтеграції, що перебувають на розгляді Верховної Ради України, та передбачені Національною програмою адаптації, документами трансформації, схваленими розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 року № 475-р «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС», та рекомендаціями Європейської Комісії, представленими у Пакеті розширення Європейського Союзу 2025 року».

2) Національна програма адаптації законодавства України до права ЄС зазначає наступне:

«Цілі 12. «Імплементация Директиви Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2022/2464 від 14 грудня 2022 р. про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 537/2014, Директиви 2004/109/ЄС, Директиви 2006/43/ЄС та Директиви 2013/34/ЄС щодо корпоративної звітності зі сталого розвитку.

Завдання: 1. Супроводження та прийняття Закону України про внесення змін до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та деяких законів України щодо удосконалення законодавства у сфері аудиторської діяльності».

Тому, враховуючи, що згідно Пояснювальної записки до законопроекту він розроблений на імплементацию Директиви 2022/2464, а отже реалізовує ціль 12 Національного програми адаптації законодавства України до права ЄС.

3) Відповідно до статті 387 Угоди про асоціацію, визнаючи важливість комплексного застосування ефективних правил та методик у сферах законодавства щодо заснування та діяльності компаній, корпоративного управління, а також щодо бухгалтерського обліку та аудиту, з метою створення повноцінно функціонуючої ринкової економіки та задля стимулювання торгівлі, Сторони домовилися співробітничати, зокрема, щодо впровадження на національному рівні відповідних міжнародних стандартів та поступового наближення до права ЄС у сфері бухгалтерського обліку та аудиту згідно з Додатком XXXV до цієї Угоди.

4) Законопроект надає визначення терміну «аудиторська фірма» як «юридична особа, яка провадить аудиторську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені цим Законом, міжнародними стандартами аудиту та/або стандартами надання впевненості щодо звітності із сталого розвитку, а також може надавати неаудиторські послуги».

Зазначене визначення терміну не суперечить визначенню цього терміну п.3 статті 2 Директиви 2006/43/ЄС, яке зазначає, що «аудиторська фірма» «це юридична

особа або будь-який інший суб'єкт незалежно від його правової форми, допущений згідно з цією Директивою компетентними органами держави-члена до проведення обов'язкових аудиторських перевірок і, залежно від обставин, надання впевненості щодо звітності зі сталого розвитку».

Законопроект надає визначення терміну «ключовий партнер з аудиту» як «аудитор, який підтвердив кваліфікацію ключового партнера з аудиту у порядку та на умовах, визначених цим Законом, інформація про якого, як ключового партнера з аудиту, внесена до реєстрових даних суб'єкта аудиторської діяльності, та який: призначений аудиторською фірмою відповідальним за проведення аудиту фінансової звітності або виконання іншого обов'язкового завдання від імені аудиторської фірми, у разі аудиту групи - аудитор, призначений аудиторською фірмою відповідальним за проведення аудиту консолідованої фінансової звітності групи, та аудитор, призначений відповідальним за проведення аудиту фінансової звітності дочірніх підприємств; підписує аудиторський звіт».

Зазначене визначення терміну не суперечить визначенню цього терміну п.16 статті 2 Директиви 2006/43/ЄС, яке зазначає, що «ключовий партнер з аудиту» – це:

- (а) аудитор, призначений аудиторською фірмою для певного аудиторського завдання як особа, відповідальна за проведення обов'язкового аудиту від імені аудиторської фірми; або
- (б) у випадку аудиту групи – принаймні, аудитор, призначений аудиторською фірмою для певного аудиторського завдання як особа, відповідальна за проведення обов'язкового аудиту на рівні групи та аудитор, призначений відповідальним на рівні суттєвих дочірніх структур; або
- (с) аудитор, який підписує аудиторський звіт».

Законопроект надає визначення терміну «стандарти надання впевненості щодо звітності із сталого розвитку» як «професійні стандарти, що встановлюють правила виконання обов'язкових завдань з надання впевненості щодо звітності із сталого розвитку, прийняті до застосування в Європейському Союзі та оприлюднені державною мовою на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту».

Враховуючи, що в самому визначенні терміну є посилання на застосування завдань, які застосовуються в ЄС, що безумовно наближає до норм права ЄС та узгоджується з положеннями статті 26а Директиви 2006/43/ЄС.

5) Законопроект передбачає вимоги до аудиторів, аудиторів із сталого розвитку, ключового партнера з аудиту, ключового партнера обов'язкового завдання з надання впевненості щодо звітності із сталого розвитку, посадових осіб та осіб, які залучалися до надання послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності, що протягом щонайменше двох років після надання відповідних послуг вони не мають права:

1) обіймати керівні посади в органі управління юридичної особи, якій надавалися послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності або послуги з обов'язкового надання впевненості щодо звітності із сталого розвитку.

2) призначатися членом аудиторського комітету юридичної особи, якій надавалися послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності або послуги з обов'язкового надання впевненості щодо звітності із сталого розвитку, або у разі відсутності такого комітету - членом органу, що виконує відповідні функції;

3) призначатися (бути обраним) членом адміністративного або наглядового органу юридичної особи, якій надавалися послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності або послуги з обов'язкового надання впевненості щодо звітності із сталого розвитку.

Такі положення законопроекту не суперечать та узгоджуються з положеннями частини 1 статті 22а Директиви 2006/43/ЄС:

«1. Держави-члени повинні забезпечити, щоби аудитор або ключовий партнер з аудиту, який виконує обов'язковий аудит від імені аудиторської фірми, протягом щонайменше одного року, а у випадку обов'язкового аудиту суспільно значимих суб'єктів господарювання – протягом щонайменше двох років, після припинення роботи у якості аудитора чи ключового партнера у межах завдання з аудиту:

(а) не обіймав ключової управлінської посади в аудитованому суб'єкті;

(б) де це доречно, не ставав членом аудиторського комітету аудитованого суб'єкта, або, за відсутності такого комітету, членом органу, що виконує функції, еквівалентні функціям аудиторського комітету;

(с) не ставав невиконавчим членом адміністративного органу або членом наглядового органу аудитованого суб'єкта».

б) Законопроект зазначає, що «згідно з принципом конфіденційності та професійної таємниці аудитори та суб'єкти аудиторської діяльності зобов'язані зберігати конфіденційність інформації, отриманої під час надання аудиторських послуг, не розголошувати відомостей, до яких вони мають доступ під час надання аудиторських послуг, і не використовувати їх у власних інтересах або в інтересах третіх осіб».

Такі положення законопроекту не суперечать та узгоджуються з положеннями статті 23b Директиви 2006/43/ЄС щодо професійної етики, незалежності, об'єктивності, конфіденційності до звітності зі сталого розвитку.

7) Законопроект передбачає, що «визначення застосованих в Україні стандартів для надання впевненості щодо звітності із сталого розвитку та рівня надання впевненості під час виконання обов'язкового завдання з надання впевненості щодо звітності із сталого розвитку здійснюється за рішенням Ради нагляду, враховуючи законодавство Європейського Союзу», що безумовно наближує до норм права ЄС.

8) Законопроект зазначає, що «відповідальним за здійснення суспільного нагляду за аудиторською діяльністю в Україні є Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, який є компетентним органом у розумінні пункту 1 статті 32 Директиви ЄС 2006/43/ЄС».

П.1 статті 32 Директиви 2006/43/ЄС зазначає наступне: «Держави-члени організують ефективну систему суспільного нагляду за допущеними аудиторами та аудиторськими фірмами, побудовану на принципах, викладених в параграфах 2–7, та призначають компетентний орган, відповідальний за такий нагляд».

9) Положення законопроекту зазначають, що «особу, яка має вищу освіту та практичний досвід роботи у сфері бухгалтерського обліку, ревізії, права, фінансів, банківської справи, економіки або аудиту не менше 15 років, може бути атестовано аудитором за результатами кваліфікаційного іспиту».

Такі положення не суперечать положенням статті 11 Директиви 2006/43/ЄС, які зазначають, що «держава-член може допустити особу, що не задовольняє умовам, викладеним у статті 6, до роботи як аудитора, якщо вона може продемонструвати або: а) що вона протягом 15 років проводила професійну діяльність, котра дозволила їй набути достатнього досвіду в сфері фінансів, права та бухгалтерського обліку, й склала іспит на професійну компетентність, передбачений статтею 7».

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

1) Проект Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

2) Комітет визначив законопроект таким, що **спрямований на адаптацію** законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС) в частині виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Голова Комітету

І.КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України

«Про внесення змін до деяких законів України щодо створення та ведення реєстру осіб, платіжні операції яких потребують посиленого контролю»

(р.№ 14161 від 27.10.2025, н.д. Железняк Я.І. та інші)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Згідно з Пояснювальною запискою до законопроєкту його метою є створення правового механізму для накопичення та обміну інформацією про осіб, платіжні операції яких потребують посиленого контролю, її збереження та доступу до неї надавачів платіжних послуг з метою запобігання діяльності тих осіб, яка не відповідає вимогам законодавства України.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Правовідносини, що належать до сфери правового регулювання проєкту Закону, регулюються:

1) Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

2) Директивою 2015/849 Європейського Парламенту та Ради від 20 травня 2015 року про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму, про внесення змін до Регламенту Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 648/2012 та про скасування Директиви Європейського Парламенту та Ради 2005/60/ЄС та Директиви Комісії 2006/70/ЄС (далі – Директива 2015/849);

3) Директивою 2015/2366 Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2015 року про платіжні послуги на внутрішньому ринку, що вносить зміни до Директив 2002/65/ЄС, 2009/110/ЄС та 2013/36/ЄС і Регламенту (ЄС) № 1093/2010, а також скасовує Директиву 2007/64/ЄС (далі – Директива 2015/2366).

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 22 травня 2026 року (протокол № 262).

3. Відповідність законопроєкту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

1) Відповідно до статті 133 Угоди про асоціацію Сторони визнають важливість наближення чинного законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Україна забезпечить поступове приведення у відповідність своїх чинних законів та майбутнього законодавства до *acquis* ЄС. Таке наближення розпочинається з дати підписання цієї Угоди та поступово поширюватиметься на всі елементи *acquis* ЄС, зазначені у Додатку XVII до цієї Угоди.

У Додатку XVII-2 до Угоди про асоціацію міститься зобов'язання України поступово наблизити своє законодавство до законодавства ЄС, зокрема, до Директив 2005/60 та 2007/64. Однак, 20 травня 2015 року була прийнята Директива 2015/849 в новій редакції та скасувала Директиву 2005/60, 25 листопада 2015 року була прийнята Директива 2015/2366 в новій редакції та скасувала Директиву 2007/64.

2) Мета законопроєкту відповідає загальній меті Директиви 2015/849 щодо створення запропонованого у законопроєкті реєстру, який можна розглядати як інструмент для більш ефективного застосування заходів посиленої належної перевірки для ідентифікованих ризикових клієнтів.

3) Положення законопроєкту передбачають, що «банк вносить інформацію, що становить банківську таємницю, до Реєстру осіб, платіжні операції яких потребують посиленого контролю у випадках та обсязі, передбачених Законом України "Про платіжні послуги"».

Згідно положень статті 33 Директиви 2015/849 боротьба з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму має пріоритет над банківською таємницею, оскільки банки в ЄС зобов'язані повідомляти про всі підозрілі операції, включаючи спроби здійснення операцій, що є значно глибшим проникненням зобов'язаних осіб у банківську таємницю їх клієнтів. Виходячи з цього, варто зазначити, що банківська таємниця є важливою, але коли іде мова про боротьбу з відмиванням грошей і захист фінансової системи, то безпека в ЄС має пріоритет над банківською таємницею.

Відповідно до п.2 статті 41 Директиви 2015/849 персональні дані обробляються зобов'язаними суб'єктами на підставі цієї директиви лише з метою запобігання відмиванню грошей та фінансуванню тероризму, як зазначено у статті 1, і не підлягають подальшій обробці способом, несумісним з цими цілями. Обробка персональних даних на підставі цієї директиви для будь-яких інших цілей, таких як комерційні цілі, забороняється.

Враховуючи наведене, запропоновані проєктом Закону положення в частині інформації, що становить банківську таємницю і вноситься до зазначеного реєстру не суперечать Директиві 2015/849.

4) Законопроєкт містить положення, відповідно до яких користувач – фізична особа або торговець, інформація про якого міститься у Реєстрі посиленого контролю (заявник), має право доступу до даних про себе та до відомостей про надавача

платіжних послуг, що вніс ці дані до Реєстру посиленого контролю, а також щодо запитів на отримання таких даних стосовно себе.

Відповідно до п.1 та п.2 статті 101 Директиви 2015/849 держави-члени забезпечують, щоб постачальники платіжних послуг запровадили та застосовували належні та ефективні процедури вирішення скарг користувачів платіжних послуг щодо прав та обов'язків, що виникають згідно з Розділами III та IV цієї директиви, та контролюють їхню діяльність, що стосується цього. Ці процедури застосовуються в кожній державі-члені, де постачальник платіжних послуг пропонує платіжні послуги, та доступні офіційною мовою відповідної держави-члена або іншою мовою, якщо це домовлено між постачальником платіжних послуг та користувачем платіжних послуг.

Держави-члени мають вимагати, щоб постачальники платіжних послуг докладали всіх можливих зусиль для відповіді на скарги користувачів платіжних послуг письмово або, якщо це домовлено між постачальником платіжних послуг та користувачем платіжних послуг, на іншому носії.

Тому, вищезазначені положення законопроекту не суперечать положенням Директиви 2015/849.

5) Законопроект зазначає, що «торговець у разі приймання електронних платіжних засобів для здійснення оплати вартості товарів чи послуг (включаючи послуги з видачі коштів у готівковій формі) зобов'язаний здійснювати фактичну діяльність відповідно до діяльності, яка зазначена торговцем в договорі з еквайром, та встановленого еквайром коду категорії діяльності торговця».

Стаття 52 Директиви 2015/2366 вимагає, щоб договори містили чіткі умови надання платіжних послуг. Стаття 54 цієї ж директиви визначає, що будь-які зміни в умовах договору повинні бути повідомлені. Тому вимога про те, що торговець зобов'язаний здійснювати фактичну діяльність відповідно до діяльності, яка зазначена торговцем в договорі з еквайром, є прямим договірним зобов'язанням, що впливає із загальних вимог Директиви 2015/2366 щодо прозорості та регулювання двосторонніх відносин. Директива 2015/2366 у вищенаведених статтях забезпечує, щоб платіжна система була не лише зручною, але й безпечною, захищаючи всіх учасників.

Тому, вищезазначені положення законопроекту не суперечать положенням Директиви 2015/2366.

6) Законопроект пропонує наступні положення:

«1. Розпорядження коштами на поточному, платіжному рахунку/електронному гаманці користувача здійснюється власником рахунку або іншою уповноваженою особою, яка має на це право відповідно до законодавства.

2. Розпорядження коштами на платіжному, поточному рахунку/електронному гаманці користувача, третіми особами забороняється, крім випадків, передбачених законодавством».

Слід зазначити, що відповідно до п.1 та п.2 статті 64 Директиви 2015/2366 держави-члени забезпечують, щоб платіжна транзакція вважалася авторизованою

лише за умови, що платник надав згоду на виконання платіжної транзакції. Згода на виконання платіжної операції або серії платіжних операцій надається у формі, узгодженій між платником та постачальником платіжних послуг. Згода на виконання платіжної операції також може бути надана через отримувача платежу або постачальника послуг ініціювання платежу. За відсутності згоди платіжна операція вважається несанкціонованою.

Відповідно до п. 1 та п.2 статті 97 Директиви 2015/2366 держави-члени повинні забезпечити, щоб постачальник платіжних послуг застосовував надійну автентифікацію клієнта, якщо платник: а) отримує доступ до свого платіжного рахунку онлайн; б) ініціює електронну платіжну транзакцію; с) здійснює будь-які дії через віддалений канал, які можуть означати ризик шахрайства з платежами або інших зловживань.

Щодо ініціювання електронних платіжних транзакцій, зазначених у пункті (б) параграфу 1, держави-члени повинні забезпечити, щоб для електронних дистанційних платіжних транзакцій постачальники платіжних послуг застосовували надійну автентифікацію клієнта, яка включає елементи, що пов'язують транзакцію з певною сумою та конкретним отримувачем платежу.

Отже, запропонована у законопроекті заборона розпорядження коштами третіми особами не суперечить Директиві 2015/2366.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

Голова Комітету

І.КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК
щодо проєкту Закону України
«Про внесення змін до Закону України “Про безпеку та
інтероперабельність залізничного транспорту України»
(реєстр. № 14174 від 31.10.2025 р., Кабінет Міністрів України)¹
(друге читання)

I. Загальна характеристика законопроєкту.

Проєкт Закону України «Про безпеку та інтероперабельність залізничного транспорту України» (далі – проєкт акта) розроблено з метою імплементації актів законодавства Європейського Союзу у сфері залізничного транспорту (в частині забезпечення безпеки руху та інтероперабельності), зокрема визначених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами - членами, з іншої сторони.

На думку ініціатора законодавчої ініціативи, проєкт акта запроваджує європейську систему забезпечення безпеки перевезень та операційної сумісності залізничного транспорту, у відповідності до Директиви (ЄС) 2016/798 Європейського Парламенту та Ради від 11 травня 2016 р. про безпеку на залізниці (перероблена) та Директиви (ЄС) 2016/797 Європейського Парламенту та Ради від 11 травня 2016 року про операційну сумісність залізничної системи в Європейському Союзі (перероблена).

Проєкт акта передбачає створення системи управління безпекою на залізничному транспорті відповідно до вимог положень законодавства Європейського Союзу, що дозволить підвищити рівень безпеки перевезень. Також проєкт акта передбачає запровадження проведення оцінки ризиків функціонування залізничного транспорту.

Для забезпечення інтероперабельності (здатності залізничного транспорту підтримувати безпечний рух) проєкт акта встановлює правові основи технічного регулювання та допуску підсистем залізничного транспорту до експлуатації.

Проєкт акта запроваджує європейський підхід щодо забезпечення технічного обслуговування рухомого складу та відповідальності за його безпечний стан.

¹Законопроєкт спрямований на адаптацію законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС) в частині виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Проект акта запроваджує європейську систему допуску машиністів локомотивів/поїздів до оперування на інфраструктурі залізничного транспорту, функціонування навчальних центрів, що здійснюють підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації машиністів.

Таким чином, законопроект спрямований на підвищення стандартів безпеки перевезень та гармонізацію національного законодавства із міжнародними нормами.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС передбачає зобов'язання щодо імплементації 10 актів законодавства Європейського Союзу (додаток ХХХІІ до глави 7 «Транспорт» розділу V «Економічне і галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною та ЄС), які сприятимуть підвищенню рівня безпеки на автотранспорті, створенню сприятливих умов праці для водіїв, зниженню аварійності на дорогах, підвищенню відповідальності учасників дорожнього руху за дотриманням законодавства у сфері залізничного транспорту.

Предмет правового регулювання проекту актарегулюється актами законодавства ЄС, зокрема:

Директивою 2012/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 листопада 2012 р. про створення єдиного європейського залізничного простору;

Директивою (ЄС) 2016/798 Європейського Парламенту та Ради від 11 травня 2016 р. про безпеку на залізниці;

Директивою 2007/59/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23 жовтня 2007 р. про сертифікацію локомотивів, що управляються машиністом поїзда, та поїздів у залізничній мережі в Співтоваристві; Директивою (ЄС) 2016/797 Європейського Парламенту та Ради від 11 травня 2016 року про операційну сумісність залізничної системи в Європейському Союзі;

Регламентом (ЄС) 2016/796 Європейського Парламенту та Ради від 11 травня 2016 року про Агентство Європейського Союзу з питань залізниць та про скасування Регламенту (ЄС) № 881/2004;

Регламентом (ЄС) 2024/1679 Європейського Парламенту та Ради від 13 червня 2024 року про керівні принципи Союзу щодо розвитку транс'європейської транспортної мережі, що вносить зміни до Регламентів (ЄС) 2021/1153 та (ЄС) № 913/2010 та скасовує Регламент (ЄС) № 1315/2013;

Імплементаційним регламентом Комісії (ЄС) № 402/2013 від 30 квітня 2013 р. про загальний метод безпеки для оцінки ризику та скасування Регламенту (ЄС) № 352/2009;

Імплементаційним регламентом Комісії (ЄС) 2019/779 від 16 травня 2019 року, що встановлює детальні положення щодо системи сертифікації організацій, відповідальних за технічне обслуговування транспортних засобів відповідно до Директиви (ЄС) 2016/798 Європейського Парламенту та Ради та скасовує Регламент Комісії (ЄС) № 445/2011;

Імплементаційним регламентом Комісії (ЄС) 2018/763 від 9 квітня 2018 року про встановлення практичних механізмів видачі єдиних сертифікатів безпеки

залізничним підприємствам відповідно до Директиви (ЄС) 2016/798 Європейського Парламенту та Ради та скасування Регламенту Комісії (ЄС) № 653/2007;

Рекомендацією Комісії (ЄС) 2019/780 від 16 травня 2019 року щодо практичних механізмів видачі дозволів на безпеку менеджерам інфраструктури;

Рішенням Комісії 2011/765/ЄС від 22 листопада 2011 року щодо критеріїв для визнання навчальних центрів, які займаються підготовкою машиністів, щодо критеріїв для визнання екзаменаторів машиністів та щодо критеріїв для організації іспитів відповідно до Директиви 2007/59/ЄС Європейського Парламенту та Ради;

Рекомендацією Комісії 2011/766/ЄС від 22 листопада 2011 року щодо процедури визнання навчальних центрів та екзаменаторів машиністів відповідно до Директиви 2007/59/ЄС Європейського Парламенту та Ради.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проекту Закону до II читання щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити наступне.

Законопроект реалізує зобов'язання України, визначені Главою 7 “Транспорт” Розділу V “Економічне і галузеве співробітництво” Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Частина 1 статті 368 Угоди передбачає, що співробітництво між Сторонами має на меті “сприяння реструктуризації та оновленню транспортного сектору України і поступовій гармонізації діючих стандартів та політики з існуючими в ЄС”. У цьому контексті законопроект спрямований на впровадження європейських технічних стандартів у сфері залізничних перевезень.

Попередній аналіз поправок до проекту Закону, який відбувався у надзвичайно стислі терміни, свідчить про спробу суб'єкта законодавчої ініціативи врахувати ключові акти права ЄС у сфері безпеки та інтегрованості залізничного транспорту, зокрема на Директиви (ЄС) 2016/798 та 2016/797, що узгоджується з положеннями Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

У преамбулі та пояснювальній записці прямо визначено мету, а саме, імплементацію актів права ЄС та створення регуляторної моделі, співставної з європейською, що відповідає зобов'язанням України. Проект включає базові структурні елементи європейської системи: системи управління безпекою (SMS), сертифікацію безпеки, авторизацію підсистем, побудову системи реєстрів, визначення суб'єктів технічного обслуговування, формування незалежного органу з розслідування аварій, а також закладає основу для подальшої лібералізації ринку залізничних перевезень відповідно до актів ЄС щодо створення єдиного залізничного простору та надання суспільно важливих послуг (PSO).

Проект запроваджує низку термінів, за якими чітко простежується орієнтація на європейську юридичну лексику: «залізнична аварійна подія»,

«подія», «безпека руху», «інтероперабельність», «підсистеми залізничної системи», «оператор інфраструктури», «перевізник», «суб'єкт, відповідальний за технічне обслуговування» тощо. Такий підхід відповідає логіці права ЄС, де саме через понятійний апарат визначаються межі регулювання та відповідальність суб'єктів.

Відповідно до порівняльної таблиці до II читання поправками було доопрацьовано понятійний апарат законопроекту. Зокрема, уточнено визначення понять: «безпека руху»; «залізнична аварійна подія»; «інтероперабельність»; «складові інтероперабельності»; «оператор інфраструктури»; «суб'єкт, відповідальний за технічне обслуговування»; «сертифікат безпеки»; «сертифікат авторизації».

У цьому контексті позитивним є те, що поправками частково усунуто надмірно вузький підхід до визначення поняття «залізнична аварійна подія». Зокрема, замість жорсткої прив'язки до причинно-наслідкового зв'язку між подіями було використано конструкцію «сукупність взаємопов'язаних подій», що є більш наближеним до підходу Директиви (ЄС) 2016/798.

Разом з тим ключове зауваження щодо відсутності у законопроекті поняття “серйозна аварія” залишилось неврахованим. У поправках не запроваджено окремої категорії “serious accident”, яка відповідно до Директиви (ЄС) 2016/798 визначає обсяг процедур розслідування, звітності та компетенцію незалежного органу розслідування аварій.

У частині інтероперабельності поправками було деталізовано поняття структурних та функціональних підсистем; складові інтероперабельності; технічну, операційну та нормативну сумісність; згадки про технічні специфікації інтероперабельності (TSI). Такий підхід є більш наближеним до логіки Директиви (ЄС) 2016/797 та покращує рівень відповідності законопроекту acquis ЄС.

Водночас концепція “essential requirements”, яка є фундаментальною складовою Директиви (ЄС) 2016/797, у поправках повною мірою не відтворена. Законопроект не містить комплексної моделі суттєвих вимог до інтероперабельності, які повинні охоплювати технічні, експлуатаційні, організаційні та регуляторні умови функціонування залізничної системи.

Поправками також було уточнено окремі положення щодо системи управління безпекою руху (SMS), ризик-орієнтованого підходу, сертифікації безпеки та авторизації суб'єктів інфраструктури. Уточнення визначень ризику, сертифікатів безпеки та сертифікатів авторизації загалом відповідає підходам Директиви (ЄС) 2016/798.

Позитивним також є доопрацювання положень щодо суб'єктів, відповідальних за технічне обслуговування рухомого складу (ЕСМ), що частково узгоджується з положеннями Імплементативного регламенту Комісії (ЄС) 2019/779.

Разом з тим система реєстрів, яка відповідно до Директиви (ЄС) 2016/797 є одним із ключових елементів європейської моделі інтероперабельності, залишається відтвореною лише частково. Поправками деталізовано ведення окремих реєстрів сертифікатів та свідоцтв машиністів, однак не передбачено реєстру дозволених типів транспортних засобів; не забезпечено повної інтеграції даних про keeper (утримувач транспортного засобу) та ЕСМ (Entity in Charge of Maintenance) — суб'єкт, відповідальний за технічне обслуговування рухомого складу; а також необхідно забезпечити формування єдиної інтегрованої системи реєстрів відповідно до моделі *acquis* ЄС.

У частині визначення поняття «оператор інфраструктури залізничного транспорту» поправками пропонується встановити, що таким оператором є «суб'єкт господарювання (господарське товариство, 100 відсотків акцій (часток) у статутному капіталі якого належить державі), що забезпечує створення, управління та експлуатацію інфраструктури загального користування, включаючи управління рухом, контроль, управління та сигналізацію, а також відповідає за її будівництво та розвиток».

У контексті відповідності *acquis* ЄС слід зазначити, що право Європейського Союзу у сфері залізничного транспорту, зокрема Директива 2012/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 листопада 2012 року про створення єдиного європейського залізничного простору, не містить вимоги щодо приватної форми власності оператора інфраструктури. Навпаки, у значній кількості держав-членів ЄС оператори інфраструктури перебувають у державній власності або під контролем держави.

Разом з тим *acquis* ЄС виходить із необхідності забезпечення незалежності оператора інфраструктури при виконанні основних функцій; недискримінаційного доступу до інфраструктури; прозорого управління мережею; конкурентної нейтральності; поступової лібералізації ринку залізничних перевезень.

У цьому контексті проблемним видається не сам факт державної власності, а жорстке законодавче закріплення виключно моделі оператора інфраструктури у формі господарського товариства, 100 відсотків акцій якого належать державі.

Такий підхід не прямо суперечить положенням Директиви 2012/34/ЄС, Директив (ЄС) 2016/797 та 2016/798, однак може створювати ризики неповної відповідності логіці *acquis* ЄС у частині гнучкості організаційної моделі управління інфраструктурою; забезпечення інституційної незалежності оператора; подальшої адаптації до вимог щодо відкриття ринку залізничних перевезень; реалізації принципів єдиного європейського залізничного простору.

Крім того, закріплення виключної державної моделі оператора інфраструктури потенційно може ускладнювати подальшу імплементацію положень *Fourth Railway Package* Європейського Союзу, спрямованих на забезпечення конкурентного та недискримінаційного функціонування ринку залізничного транспорту.

Слід також враховувати, що Директива 2012/34/ЄС робить основний акцент не на формі власності оператора інфраструктури, а на незалежності виконання ним основних функцій (*essential functions*), прозорості управління інфраструктурою та відсутності дискримінації між учасниками ринку.

У зв'язку з цим більш узгодженим із підходами *acquis* ЄС видавався б підхід, за якого законодавство визначало б функціональні повноваження та гарантії незалежності оператора інфраструктури без жорсткого закріплення виключно 100-відсоткової державної форми власності такого суб'єкта.

Таким чином, запропонована поправка може створювати потенційні ризики обмеження гнучкості майбутньої імплементації *acquis* ЄС у сфері лібералізації залізничного ринку та функціонування єдиного європейського залізничного простору.

Також залишились неврегульованими окремі питання щодо інституційної незалежності Національного бюро розслідувань аварійних подій на транспорті. Подані поправки не містять комплексного врегулювання статусу такого органу та не усувають зауваження щодо необхідності чіткого визначення його місця у системі органів виконавчої влади.

Слід також зазначити, що поправками частково покращено юридичну техніку законопроекту та усунуто окремі ознаки механічного перенесення положень *acquis* ЄС без належної адаптації до національної системи права. Разом з тим окремі положення законопроекту й надалі зберігають ознаки декларативності та фрагментарної імплементації *acquis* ЄС.

Також залишились неврегульованими окремі питання щодо інституційної незалежності Національного бюро розслідувань аварійних подій на транспорті. Подані поправки не містять комплексного врегулювання статусу такого органу та не усувають зауваження щодо необхідності чіткого визначення його місця у системі органів виконавчої влади.

Слід також зазначити, що поправками частково покращено юридичну техніку законопроекту та усунуто окремі ознаки механічного перенесення положень *acquis* ЄС без належної адаптації до національної системи права. Разом з тим окремі положення законопроекту й надалі зберігають ознаки декларативності та фрагментарної імплементації *acquis* ЄС.

Варто зазначити, що до Комітету надійшов лист Асоціації «Українських залізничних вантажовідправників» щодо законопроекту реєстр. № 14174 «Про безпеку та інтероперабельність на залізничному транспорті», в якому порушується питання відповідності окремих положень законопроекту підходам та принципам права Європейського Союзу у сфері безпеки та інтероперабельності залізничного транспорту.

У зазначеному зверненні акцентується увага на положеннях статті 19 законопроекту щодо визначення придатності рухомого складу до експлуатації та практики встановлення граничних строків служби вантажних вагонів. Автори

звернення зазначають, що застосування виключно календарного критерію експлуатації рухомого складу не повною мірою відповідає сучасним підходам Європейського Союзу у сфері безпеки залізничного транспорту та інтегрованості, які базуються насамперед на оцінці фактичного технічного стану рухомого складу, системі управління ризиками та функціонуванні системи технічного обслуговування ЕСМ (Entity in Charge of Maintenance).

При цьому у зверненні містяться посилання на положення Директиви (ЄС) 2016/798 Європейського Парламенту та Ради від 11 травня 2016 року про безпеку залізниць, Директиви (ЄС) 2016/797 Європейського Парламенту та Ради від 11 травня 2016 року про інтегрованість залізничної системи в межах Європейського Союзу; Регламенту (ЄС) 2016/796 Європейського Парламенту та Ради від 11 травня 2016 року про Агентство Європейського Союзу з питань залізниць та скасування Регламенту (ЄС) № 881/2004, які закріплюють ризик-орієнтований підхід до забезпечення безпеки рухомого складу та передбачають функціонування системи постійного технічного контролю й управління ризиками протягом усього життєвого циклу вагона.

Варто звернути увагу, що *acquis* Європейського Союзу у сфері залізничного транспорту дійсно ґрунтується на *risk-based approach*, відповідно до якого ключовим елементом забезпечення безпеки є належне функціонування систем технічного обслуговування, оцінка ризиків та підтвердження фактичного технічного стану рухомого складу, а не виключно формальний календарний строк експлуатації.

Разом з тим слід зазначити, що право Європейського Союзу не містить прямої заборони на застосування державами-членами або компетентними органами окремих експлуатаційних, технічних чи *lifecycle*-обмежень щодо рухомого складу, якщо такі обмеження є обґрунтованими, пропорційними, пов'язаними із забезпеченням безпеки руху та відповідають принципам правової визначеності і недискримінаційності.

У цьому контексті необхідно забезпечити збалансований підхід до визначення придатності рухомого складу до експлуатації, із урахуванням фактичного технічного стану рухомого складу, результатів технічної діагностики та оцінки ризиків, функціонування системи ЕСМ, необхідності недопущення надмірного регуляторного навантаження та необґрунтованого дострокового виведення рухомого складу з експлуатації.

Водночас варто також зауважити, що остаточне нормативне врегулювання відповідних питань має забезпечувати належний баланс між вимогами безпеки руху, принципами інтегрованості, економічною стабільністю ринку залізничних перевезень, виконанням міжнародно-правових зобов'язань України у межах Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону не суперечить Угоді про асоціацію та міжнародно-правовим зобов'язанням України, водночас, потребує доопрацювання із необхідністю врахування у повному обсязі Директиви (ЄС) 2016/798, 2016/797, Регламенту (ЄС) 2016/796 та необхідності отримання позиції Європейської Комісії.

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України
«Про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію
антисемітизму в Україні» щодо визначення спеціального координатора з
питань запобігання та протидії антисемітизму»
(р. № 14228 від 17.11.2025, Кабінет Міністрів України)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Відповідно до пояснювальної записки метою проєкту Закону є удосконалення інституційного механізму запобігання та протидії антисемітизму в Україні.

Проєктом Закону пропонується внести зміни до Закону України «Про запобігання та протидію антисемітизму в Україні», доповнивши його новими положеннями щодо *спеціального координатора з питань запобігання та протидії антисемітизму, який є центральним органом виконавчої влади, та якого визначає Кабінет Міністрів України.*

Разом з цим проєктом Закону пропонується визначити повноваження центрального органу виконавчої влади, що *забезпечує формування державної політики з питань запобігання та протидії антисемітизму та центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань запобігання та протидії антисемітизму.*

Також у пояснювальній записці зазначено, що прийняття проєкту Закону є необхідним для удосконалення організаційних засад запобігання та протидії антисемітизму в Україні, а також виконання одного з пріоритетних кроків Уряду України на 2025 рік, зокрема щодо вжиття заходів з європейської інтеграції України та приведення законодавства України у відповідність до права Європейського Союзу.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

За предметом правового регулювання проєкт Закону стосується питання, що входить до Кластеру 1 «*Основи процесу вступу до ЄС*» в рамках переговорного процесу між Україною та ЄС та охоплюються зобов'язаннями України відповідно до:

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 22 травня 2026 року (протокол № 262) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

1) Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі - Угода про асоціацію);

2) Дорожньої карти з питань верховенства права, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 року № 475 (далі - Дорожня карта з питань верховенства права);

Разом з тим, особливості правового регулювання аналогічних питань, порушених у проєкті Закону, в ЄС регулюються державами-членами на рівні національного законодавства з урахуванням принципів та цілей ЄС, визначених в установчих договорах, зокрема в Договорі про Європейський Союз, а також з урахуванням Декларації Ради ЄС щодо боротьби з антисемітизмом від 02.12.2020 (№13637/20) та Стратегії ЄС щодо боротьби з антисемітизмом та сприяння єврейському життю 2021 - 2030 від 05.10.2021 (COM/2021/615 final, Повідомлення Комісії до Європейського Парламенту, Ради, Європейського Економічно-соціального Комітету та Комітету регіонів).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

Перш за все варто зазначити, що Європейський Союз ґрунтується на повазі до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та прав людини, включно з правами осіб, які належать до меншин, що закріплено у статті 2 Договору про Європейський Союз. Зміцнення поваги до демократичних принципів, прав людини та основоположних свобод також передбачено статтями 2, 4 та 6 Угоди про асоціацію.

Відповідно до статті 49 Договору про Європейський Союз, а також Копенгагенських критеріїв, повага до зазначених цінностей та їх дотримання є обов'язковою умовою для держав, які прагнуть набути членства в ЄС.

Крім того, відповідні питання охоплюються положеннями Хартії основоположних прав Європейського Союзу, зокрема статтею 10 щодо свободи думки, совісті та релігії та статтею 21 щодо заборони дискримінації.

Рада Європейського Союзу у своїй Декларації щодо боротьби з антисемітизмом наголошує, що будь-які форми антисемітизму, нетерпимості чи расистської ненависті є несумісними з цінностями та цілями Європейського Союзу і його держав-членів та потребують рішучого реагування як на європейському, так і на національному рівнях. У Декларації також підкреслюється, що боротьба з антисемітизмом є міжгалузевим питанням, яке охоплює різні рівні влади та політики - місцевий, національний і європейський. У цьому контексті держави-члени ЄС привітали рішення Європейської Комісії визначити боротьбу з антисемітизмом одним із пріоритетних напрямів діяльності, а також посилити інституційну спроможність Координатора з питань боротьби з антисемітизмом та сприяння єврейському життю.

Водночас у Стратегії Європейської Комісії щодо боротьби з антисемітизмом та сприяння єврейському життю на 2021 - 2030 роки державам-членам рекомендовано призначити спеціальних представників або

координаторів з питань боротьби з антисемітизмом та сприяння єврейському життю (пункт 1.1). При цьому держави-члени мають свободу розсуду щодо визначення органу державної влади, який виконуватиме функції такого координатора.

Зобов'язання України щодо врегулювання питань, запропонованих проектом Закону, впливають із рекомендацій Європейської Комісії, викладених у щорічних звітах щодо прогресу України як держави-кандидата, та знайшли своє відображення у Дорожній карті з питань верховенства права.

Згідно з Дорожньою картою з питань верховенства права (підрозділ 3.3 «Свобода думки, совісті та релігії» розділу «Основоположні права») у *IV кварталі 2025 року* Україна має виконати захід, що передбачає розроблення та прийняття закону щодо визначення спеціального координатора з питань боротьби з антисемітизмом. Реалізація такого заходу спрямована на забезпечення права кожного на свободу думки, совісті та релігії відповідно до законодавства, а також на ефективне функціонування системи органів державної влади, залучених до формування та реалізації державної політики у сфері релігії.

З огляду на наведене, проект Закону не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та спрямований на виконання відповідного заходу Дорожньої карти з питань верховенства права.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та спрямований на виконання заходу Дорожньої карти з питань верховенства права.

ВИСНОВОК
щодо проєкту Закону України
«Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні
правопорушення та Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради
з прав людини» щодо посилення запобігання та протидії антисемітизму»
(р. № 14228-1 від 18.11.2025, н. д. Бужанський М.А.)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Відповідно до пояснювальної записки метою проєкту Закону є приведення законодавства України у відповідність до актів права Європейського Союзу, а також посилення боротьби з такими негативними явищами, як національна, расова чи релігійна ворожнеча та ненависть, антисемітизм.

Проєкт Закону є альтернативним до проєкту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію антисемітизму в Україні» щодо визначення спеціального координатора з питань запобігання та протидії антисемітизму» за реєстр. № 14228 від 17.11.2025.

Основною відмінністю цього проєкту Закону від основного є пропозиція покласти на Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини функції спеціального координатора з питань запобігання та протидії антисемітизму.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

За предметом правового регулювання проєкт Закону стосується питання, що входить до Кластеру 1 «*Основи процесу вступу до ЄС*» в рамках переговорного процесу між Україною та ЄС та охоплюються зобов'язаннями України відповідно до:

1) Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію);

2) Дорожньої карти з питань верховенства права, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 року № 475 (далі – Дорожня карта з питань верховенства права);

Разом з тим, особливості правового регулювання аналогічних питань, порушених у проєкті Закону, в ЄС регулюються державами-членами на рівні національного законодавства з урахуванням принципів та цілей ЄС, визначених

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 22 травня 2026 року (протокол № 262) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

в установчих договорах, зокрема в Договорі про Європейський Союз, а також з урахуванням Декларації Ради ЄС щодо боротьби з антисемітизмом від 02.12.2020 (№13637/20) та Стратегії ЄС щодо боротьби з антисемітизмом та сприяння єврейському життю 2021 – 2030 від 05.10.2021 (COM/2021/615 final, Повідомлення Комісії до Європейського Парламенту, Ради, Європейського Економічно-соціального Комітету та Комітету регіонів).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

Перш за все варто зазначити, що Європейський Союз ґрунтується на повазі до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та прав людини, включно з правами осіб, які належать до меншин, що закріплено у статті 2 Договору про Європейський Союз. Зміцнення поваги до демократичних принципів, прав людини та основоположних свобод також передбачено статтями 2, 4 та 6 Угоди про асоціацію.

Відповідно до статті 49 Договору про Європейський Союз, а також Копенгагенських критеріїв, повага до зазначених цінностей та їх дотримання є обов'язковою умовою для держав, які прагнуть набути членства в ЄС.

Крім того, відповідні питання охоплюються положеннями Хартії основоположних прав Європейського Союзу, зокрема статтею 10 щодо свободи думки, совісті та релігії та статтею 21 щодо заборони дискримінації.

Рада Європейського Союзу у своїй Декларації щодо боротьби з антисемітизмом наголошує, що будь-які форми антисемітизму, нетерпимості чи расистської ненависті є несумісними з цінностями та цілями Європейського Союзу і його держав-членів та потребують рішучого реагування як на європейському, так і на національному рівнях. У Декларації також підкреслюється, що боротьба з антисемітизмом є міжгалузевим питанням, яке охоплює різні рівні влади та політики - місцевий, національний і європейський. У цьому контексті держави-члени ЄС привітали рішення Європейської Комісії визначити боротьбу з антисемітизмом одним із пріоритетних напрямів діяльності, а також посилити інституційну спроможність Координатора з питань боротьби з антисемітизмом та сприяння єврейському життю.

Водночас у Стратегії Європейської Комісії щодо боротьби з антисемітизмом та сприяння єврейському життю на 2021 - 2030 роки державам-членам рекомендовано призначити спеціальних представників або координаторів з питань боротьби з антисемітизмом та сприяння єврейському життю (пункт 1.1). При цьому держави-члени мають свободу розсуду щодо визначення органу державної влади, який виконуватиме функції такого координатора.

Зобов'язання України щодо врегулювання питань, запропонованих проектом Закону, впливають із рекомендацій Європейської Комісії, викладених у щорічних звітах щодо прогресу України як держави-кандидата, та знайшли своє відображення у Дорожній карті з питань верховенства права.

Згідно з Дорожньою картою з питань верховенства права (підрозділ 3.3 «Свобода думки, совісті та релігії» розділу «Основоположні права») у *IV кварталі 2025 року* Україна має виконати захід, що передбачає розроблення та прийняття закону щодо визначення спеціального координатора з питань боротьби з антисемітизмом. Реалізація такого заходу спрямована на забезпечення права кожного на свободу думки, совісті та релігії відповідно до законодавства, а також на ефективне функціонування системи органів державної влади, залучених до формування та реалізації державної політики у сфері релігії.

З огляду на наведене, проєкт Закону не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та спрямований на виконання відповідного заходу Дорожньої карти з питань верховенства права.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проєкт Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та спрямований на виконання заходу Дорожньої карти з питань верховенства права.

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гармонізації законодавства у сфері електронного документообігу з правом Європейського Союзу»
(реєстр. № 14414 від 02.02.2026, н. д. Кучер М. І. та інші)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту

Метою законопроєкту, згідно з пояснювальною запискою, є створення сучасної правової бази для функціонування структурованих електронних документів, що забезпечить повноцінну автоматизацію документообігу, гармонізацію з європейськими стандартами та усунення адміністративних бар'єрів для цифрової трансформації економіки України.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

Предмет правового регулювання законопроєкту охоплюється положеннями Глави 14 «Інформаційне суспільство» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання, у Європейському Союзі регулюються:

Регламентом (ЄС) № 910/2014 Європейського Парламенту та Ради від 23 липня 2014 року про електронну ідентифікацію та довірчі послуги для електронних транзакцій на внутрішньому ринку та про скасування Директиви 1999/93/ЄС (Official Journal L 257, 28.8.2014, р. 73–114) (далі – Регламент (ЄС) № 910/2014);

Регламентом (ЄС) 2016/679 Європейського Парламенту та Ради від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб стосовно обробки персональних даних та про вільний рух таких даних, що скасовує Директиву 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) (Official Journal L 119, 4.5.2016, р. 1–88) (далі – Регламент (ЄС) 2016/679);

Регламентом (ЄС) № 987/2009 Європейського Парламенту та Ради від 16 вересня 2009 року, що встановлює процедуру імплементації Регламенту (ЄС) № 883/2004 про координацію систем соціального забезпечення (Official Journal L 284, 30.10.2009, pp. 1–42) (далі – Регламент (ЄС) № 987/2009);

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 22 травня 2026 року (протокол № 262) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

Директивою Європейського Парламенту та Ради 2014/55/ЄС від 16 квітня 2014 року про електронне виставлення рахунків-фактур у державних закупівлях (Official Journal L 133, 6.5.2014, р. 1–11) (далі – Директива 2014/55/ЄС).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

1. Проектом Закону пропонується, зокрема, визначити у Законі України «Про електронні документи та електронний документообіг» такі терміни:

структурований електронний документ – це електронний документ, що містить дані, згідно із законодавством, організовані у визначеній формі та форматі, що дозволяє автоматизовану обробку, зберігання та передачу інформації;

неструктурований електронний документ – це електронний документ, що не має чітко визначеної структури або формату визначеного законодавством, та може містити текстову, графічну або іншу інформацію, організовану в довільному порядку, без використання стандартизованих форм або структурованих даних.

Положеннями Регламенту (ЄС) № 910/2014 не передбачено поділ електронних документів на структуровані та неструктуровані.

Відповідно до статті 1 Регламенту 987/2009 *структурований електронний документ* – це будь-який структурований документ у форматі, призначеному для електронного обміну інформацією між державами-членами.

Про структурований електронний формат також йдеться у статті 1 Директиви 2014/55/ЄС – електронний рахунок-фактура означає рахунок-фактуру, який був виписаний, переданий та отриманий у *структурованому електронному форматі*, що дозволяє його автоматичну та електронну обробку.

У зв'язку з чим, погоджуємося із зауваженнями Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України (висновок² від 03.03.2026 № 16/03-2026/46190), згідно з якими:

у актуальному *acquis* ЄС використовуються поняття «дані у структурованому, загальноприйнятому форматі, що легко зчитується машиною» (ст. 20 Регламенту Європейського парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27.04.2016 про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних), «документ у машиночитанному форматі» та «машиночитаний формат» (п. 35 преамбули та п. 13 ст. 2 Директиви (ЄС) 2019/1024 Європейського Парламенту і Ради від 20.06.2019 про відкриті дані та повторне використання інформації державного сектору). Отже, у *acquis* ЄС простежується підхід, за яким електронні документи розподіляються за двома відмінними форматами – «машиночитаним» (*machine-readable format*) та

² <https://itd.rada.gov.ua/8add52d9-2859-42bc-b996-8465cda5fe46>

«зчитуваним людиною» (human-readable format), як це передбачено, наприклад, у п.п. 15, 16 ст. 3 Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2020/1056 від 15.06.2020 про електронну інформацію щодо вантажних перевезень;

основою задекларованого у проєкті забезпечення повноцінної автоматизації документообігу доцільно було б розглядати застосування відповідного виду електронних документів саме у машиночитанному форматі, із одночасним впровадженням у термінологію Закону понять «машиночитаний формат даних», «семантична модель даних», «синтаксис» та «синтаксичні зв'язки»;

у визначенні «структурованого електронного документа» доцільно було б казати про «електронний документ, у якому набори даних організовані відповідно до встановленої законодавством структури та форми, у машиночитанному форматі, що забезпечує їх автоматизовану обробку»;

не зовсім доцільною вбачається пропозиція проєкту щодо одночасного визначення поняття «неструктуровані електронні документи» (абз. 9 ч. 1 ст. 1 Закону – в редакції проєкту), оскільки дана категорія просто охоплюватиме усі інші електронні документи, що не відповідають означеним у проєкті вимогам та кваліфікаційним ознакам структурованих електронних документів.

2. Проєктом Закону пропонується, зокрема, визначити у статті 6 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», що для ідентифікації автора чи підписувача електронного документа може використовуватися електронний підпис або електронна печатка. Якщо юридична особа – автор чи підписувач електронного документа, використовує електронну печатку, електронний документ має також містити дані щодо уповноваженої особи, яка діє від її імені у випадках передбачених законодавством або договором між сторонами.

Відповідно до статті 38(1) Регламенту (ЄС) № 910/2014 кваліфіковані сертифікати електронних печаток повинні відповідати вимогам, установленим у додатку III³.

Інформація про користувачів засобів електронної ідентифікації виступає складовим елементом набору даних, що включається до кваліфікованого сертифіката електронної печатки, а не до самого електронного документа, згідно із переліком, наведеним у Додатку III.

У статті 38(3) Регламенту (ЄС) № 910/2014 зазначено, що кваліфіковані сертифікати електронних печаток можуть мати необов'язкові додаткові конкретні характерні ознаки. Такі характерні ознаки не повинні впливати на інтероперабельність і визнання кваліфікованих електронних печаток.

У зв'язку із зазначеним, рекомендуємо розглянути можливість включення даних щодо уповноваженої особи, яка діє від її імені у випадках передбачених законодавством або договором між сторонами, до кваліфікованого сертифікату електронної печатки, а не до самого електронного документа.

³ вимоги до кваліфікованих сертифікатів електронних печаток

Крім того, вважаємо, що внесення змін лише до Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» є недостатнім, оскільки реалізація цих підходів потребує комплексних змін до профільного національного законодавства.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Проект Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу, але **потребує доопрацювання** з урахуванням висловлених зауважень.

Голова Комітету

І. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства у сфері електронного документообігу»

(реєстр. № 14414-1 від 20.02.2026, н. д. Торохтій Б. Г.)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту

Метою законопроєкту, згідно з пояснювальною запискою, є створення сучасної правової бази для функціонування структурованих та неструктурованих електронних документів з впровадженням їх повноцінного зберігання без обов'язкового перетворення у паперову форму, що забезпечить повноцінну автоматизацію документообігу, гармонізацію з європейськими стандартами та усунення адміністративних бар'єрів для цифрової трансформації економіки України.

Проєкт поданий як альтернативний до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гармонізації законодавства у сфері електронного документообігу з правом Європейського Союзу» (реєстр. № 14414 від 02.02.2026, н. д. Кучер М. І. та інші).

На відміну від основного, альтернативним законопроєктом, зокрема пропонується:

запровадити визначення терміну «електронна копія оригіналу документа на папері»;

врегулювати механізм створення електронної копії оригіналу документа на папері, у тому числі врегулювання випадків існування кількох авторів документа або випадків коли одного з авторів з об'єктивних обставин неможливо долучити до процесу підписання неструктурованого електронного документа вигляді електронної копії оригіналу документа на папері;

впровадити можливість збереження електронних документів шляхом використання послуг архівної установи або іншого посередника який забезпечує прийняття та зберігання електронних документів за допомогою засобів інформаційних, електронних комунікаційних, інформаційно комунікаційних систем;

впровадити можливість знищення оригіналу документа на папері, з якого було створено неструктурований електронний документ, за умови забезпечення збереження такого електронного документа впродовж строку встановленого законодавством для такого виду документа.

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 22 травня 2026 року (протокол № 262) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

Предмет правового регулювання законопроекту охоплюється положеннями Глави 14 «Інформаційне суспільство» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання, у Європейському Союзі регулюються:

Регламентом (ЄС) № 910/2014 Європейського Парламенту та Ради від 23 липня 2014 року про електронну ідентифікацію та довірчі послуги для електронних транзакцій на внутрішньому ринку та про скасування Директиви 1999/93/ЄС (Official Journal L 257, 28.8.2014, р. 73–114) (далі – Регламент (ЄС) № 910/2014);

Регламентом (ЄС) 2016/679 Європейського Парламенту та Ради від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб стосовно обробки персональних даних та про вільний рух таких даних, що скасовує Директиву 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) (Official Journal L 119, 4.5.2016, р. 1–88) (далі – Регламент (ЄС) 2016/679);

Регламентом (ЄС) № 987/2009 Європейського Парламенту та Ради від 16 вересня 2009 року, що встановлює процедуру імплементації Регламенту (ЄС) № 883/2004 про координацію систем соціального забезпечення (Official Journal L 284, 30.10.2009, pp. 1–42) (далі – Регламент (ЄС) № 987/2009);

Імплементаційний Регламент Комісії (ЄС) 2025/2532 від 16 грудня 2025 року, що встановлює правила застосування Регламенту (ЄС) № 910/2014 Європейського Парламенту та Ради щодо довідкових стандартів та специфікацій для кваліфікованих послуг електронного архівування (Official Journal L, 2025/2532) (далі – Імплементаційний Регламент Комісії (ЄС) 2025/2532);

Директивою Європейського Парламенту та Ради 2014/55/ЄС від 16 квітня 2014 року про електронне виставлення рахунків-фактур у державних закупівлях (Official Journal L 133, 6.5.2014, р. 1–11) (далі – Директива 2014/55/ЄС).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

1. Проектом Закону пропонується, зокрема, визначити у Законі України «Про електронні документи та електронний документообіг» такі терміни:

структурований електронний документ – це електронний документ, що містить дані, згідно із законодавством, організовані у визначеній формі та

форматі, що дозволяє автоматизовану обробку, зберігання та передачу інформації;

неструктурований електронний документ – це електронний документ, що не має чітко визначеної структури або формату визначеного законодавством, та може містити текстову, графічну або іншу інформацію, організовану в довільному порядку, без використання стандартизованих форм або структурованих даних.

Положеннями Регламенту (ЄС) № 910/2014 не передбачено поділ електронних документів на структуровані та неструктуровані.

Відповідно до статті 1 Регламенту 987/2009 *структурований електронний документ* – це будь-який структурований документ у форматі, призначеному для електронного обміну інформацією між державами-членами.

Про структурований електронний формат також йдеться у статті 1 *Директиви 2014/55/ЄС* – електронний рахунок-фактура означає рахунок-фактуру, який був виписаний, переданий та отриманий у *структурованому електронному форматі*, що дозволяє його автоматичну та електронну обробку.

У зв'язку з чим, погоджуємося із зауваженнями Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України (висновок² від 03.03.2026 № 16/03-2026/46190), згідно з якими:

у актуальному *acquis* ЄС використовуються поняття «дані у структурованому, загальноприйнятому форматі, що легко зчитується машиною» (ст. 20 Регламенту Європейського парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27.04.2016 про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних), «документ у машиночитанному форматі» та «машиночитаний формат» (п. 35 преамбули та п. 13 ст. 2 Директиви (ЄС) 2019/1024 Європейського Парламенту і Ради від 20.06.2019 про відкриті дані та повторне використання інформації державного сектору). Отже, у *acquis* ЄС простежується підхід, за яким електронні документи розподіляються за двома відмінними форматами – «машиночитаним» (*machine-readable format*) та «зчитуваним людиною» (*human-readable format*), як це передбачено, наприклад, у п.п. 15, 16 ст. 3 Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2020/1056 від 15.06.2020 про електронну інформацію щодо вантажних перевезень;

основою задекларованого у проекті забезпечення повноцінної автоматизації документообігу доцільно було б розглядати застосування відповідного виду електронних документів саме у машиночитанному форматі, із одночасним впровадженням у термінологію Закону понять «машиночитаний формат даних», «семантична модель даних», «синтаксис» та «синтаксичні зв'язки»;

у визначенні «структурованого електронного документа» доцільно було б казати про «електронний документ, у якому набори даних організовані

² <https://itd.rada.gov.ua/8add52d9-2859-42bc-b996-8465cda5fe46>

відповідно до встановленої законодавством структури та форми, у машиночитанному форматі, що забезпечує їх автоматизовану обробку»;

не зовсім доцільною вбачається пропозиція проєкту щодо одночасного визначення поняття «неструктуровані електронні документи» (абз. 9 ч. 1 ст. 1 Закону – в редакції проєкту), оскільки дана категорія просто охоплюватиме усі інші електронні документи, що не відповідають означеним у проєкті вимогам та кваліфікаційним ознакам структурованих електронних документів.

2. Проєктом Закону пропонується, зокрема, визначити у статті 6 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», що для ідентифікації автора чи підписувача електронного документа може використовуватися електронний підпис або електронна печатка. Якщо юридична особа – автор чи підписувач електронного документа, використовує електронну печатку, електронний документ має також містити дані щодо уповноваженої особи, яка діє від її імені у випадках передбачених законодавством або договором між сторонами.

Відповідно до статті 38(1) Регламенту (ЄС) № 910/2014 кваліфіковані сертифікати електронних печаток повинні відповідати вимогам, установленим у додатку III³.

Інформація про користувачів засобів електронної ідентифікації виступає складовим елементом набору даних, що включається до кваліфікованого сертифіката електронної печатки, а не до самого електронного документа, згідно із переліком, наведеним у Додатку III.

У статті 38(3) Регламенту (ЄС) № 910/2014 зазначено, що кваліфіковані сертифікати електронних печаток можуть мати необов'язкові додаткові конкретні характерні ознаки. Такі характерні ознаки не повинні впливати на інтероперабельність і визнання кваліфікованих електронних печаток.

У зв'язку із зазначеним, рекомендуємо розглянути можливість включення даних щодо уповноваженої особи, яка діє від її імені у випадках передбачених законодавством або договором між сторонами, до кваліфікованого сертифікату електронної печатки, а не до самого електронного документа.

3. Проєктом Закону пропонується визначити, що *електронна копія оригіналу документа на папері* – візуальне подання в електронній формі документа на папері, отримане шляхом його оцифрування (сканування, фотографування), відповідність оригіналу та правовий статус якого засвідчено *кваліфікованим електронним підписом та кваліфікованою електронною печаткою* (за наявності) авторів паперового документа (фізичних або юридичних осіб, які створили оригінал документа на папері) або уповноважених на це осіб.

Із зазначеної норми проєкту Закону вбачається обов'язковість засвідчення електронної копії оригіналу документа на папері саме *кваліфікованим*

³ вимоги до кваліфікованих сертифікатів електронних печаток

електронним підписом та кваліфікованою електронною печаткою (за наявності).

Відповідно до статті 25(1) Регламенту (ЄС) № 910/2014 електронний підпис не можуть позбавити юридичної сили і можливості бути прийнятим як доказ у провадженнях лише на підставі його електронної форми або його невідповідності вимогам до кваліфікованого електронного підпису.

Згідно з статтею 35(1) електронну печатку не можуть позбавити юридичної сили і можливості бути прийнятою як доказ у провадженнях лише на підставі її електронної форми або її невідповідності вимогам до кваліфікованої електронної печатки.

Крім того, у статті 6 проєкту Закону перебачається можливість створення структурованих електронних документів *без накладення електронного підпису чи печатки* можливе лише з використанням *технічних засобів та/або методів, що дозволяють забезпечити достовірність походження та цілісність електронних даних*, що містяться у таких документах.

Логічно виникає питання щодо правомірності виготовлення електронної копії оригіналу документа на папері із обов'язковим його засвідченням *кваліфікованим електронним підписом та кваліфікованою електронною печаткою* (за наявності), враховуючи те, що є можливість виготовлення саме оригіналу електронного документа без такого обов'язкового засвідчення.

Таким чином, існує як внутрішня невідповідність положень проєкту Закону один одному, так і певна неузгодженість із Регламентом (ЄС) № 910/2014 у частині обов'язковості засвідчення електронної копії оригіналу документа на папері саме *кваліфікованим електронним підписом та кваліфікованою електронною печаткою* (за наявності).

4. Проєктом Закону пропонується визначити, що електронні документи можуть використовуватись для створення архівів та/або передаватись на зберігання до архівних установ України нарівні з оригіналом документа на папері або замість нього.

Відповідно до преамбули Імплементативного Регламенту Комісії (ЄС) 2025/2532 *електронне архівування* – це послуга з отримання, зберігання, пошуку та видалення електронних даних та електронних документів для забезпечення їхньої довговічності та розбірливості, а також для збереження їхньої цілісності, конфіденційності та підтвердження походження протягом усього періоду зберігання.

Статті 1 та 2 Імплементативного Регламенту Комісії (ЄС) 2025/2532 встановлюють вимоги щодо електронного архівування.

Таким чином, зазначена норма проєкту Закону не суперечить законодавству ЄС.

Крім того, вважаємо, що внесення змін лише до Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» є недостатнім, оскільки реалізація цих підходів потребує комплексних змін до профільного національного законодавства.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Проект Закону не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу, але потребує доопрацювання з урахуванням висловлених зауважень.

Голова Комітету

І. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону про внесення змін до деяких законів України щодо визначення суб'єктів підприємництва
(реєстр. № 15001 від 04.02.2026, Кабінет Міністрів України)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Законопроєкт, як зазначено в пояснювальній записці до нього, розроблено з метою встановити єдині, прозорі правила стосовно віднесення суб'єктів господарювання до категорій суб'єктів мікро-, малого та середнього підприємництва, забезпечити підвищення якості даних для формування політик, сприяти формуванню конкурентного середовища серед суб'єктів підприємництва, поглибити європейську інтеграцію України.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроєкту охоплюється положеннями Глави 10 «Політика у сфері промисловості та підприємництва» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроєкту, в Європейському Союзі регулюються:

– *Рекомендацією Європейської Комісії № 2003/361/ЄС від 6 травня 2003 року про визначення мікро-, малих та середніх підприємств* (Official Journal L 124, 20.5.2003, р.36–41) (далі – Рекомендація Комісії 2003/361).

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 22 травня 2026 року (протокол № 261) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

Законопроєкт спрямований на виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Проектом Закону пропонується внести зміни до Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні та Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» з метою приведення їх у відповідність до Рекомендації Комісії 2003/361, зокрема, пропонується:

- при визначенні категорії малих та середніх підприємств (МСП) застосовувати такі критерії, як середня кількість працівників в еквіваленті повної зайнятості за звітний період (календарний рік), обсяг чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за звітний період (календарний рік) та/або балансову вартість активів станом на кінець звітного періоду (календарного року);

- суб'єктами мікропідприємництва визначати суб'єктів господарювання, у яких середня кількість працівників в еквіваленті повної зайнятості за звітний період (календарний рік) не перевищує 9 осіб та які відповідають принаймні одному з таких критеріїв: чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за звітний період (календарний рік) не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро; балансова вартість активів станом на кінець звітного періоду (календарного року) не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро;

- суб'єктами малого підприємництва визначати суб'єктів господарювання, у яких середня кількість працівників в еквіваленті повної зайнятості за звітний період (календарний рік) не перевищує 49 осіб та які відповідають принаймні одному з таких критеріїв: чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за звітний період (календарний рік) не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро; балансова вартість активів станом на кінець звітного періоду (календарного року) не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро;

- суб'єктами середнього підприємництва визначати суб'єктів господарювання, у яких середня кількість працівників в еквіваленті повної зайнятості за звітний період (календарний рік) не перевищує 249 осіб та які відповідають принаймні одному з таких критеріїв: чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за звітний період (календарний рік) не перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро; балансова вартість активів станом на кінець звітного періоду (календарного року) не перевищує суму, еквівалентну 43 мільйонам євро;

– суб'єктами великого підприємництва визначати суб'єктів господарювання, які не відповідають критеріям для суб'єктів мікро-, малого та середнього підприємництва.

Відповідно до положень *статті 378 Угоди про асоціацію* Сторони розвивають та зміцнюють співробітництво з питань політики у сфері промисловості та підприємництва і таким чином покрощують умови для підприємницької діяльності для всіх суб'єктів господарювання з особливою увагою до малих та середніх підприємств (МСП). Поглиблене співробітництво має покращити адміністративну структуру та нормативно-правову базу для українських і європейських суб'єктів господарювання в Україні та ЄС та повинно ґрунтуватися на політиці ЄС щодо розвитку малого і середнього підприємництва та промисловості з урахуванням визнаних на міжнародному рівні принципів та практики в цих сферах.

Із цією метою Сторони, зокрема, співробітничать для впровадження стратегій розвитку МСП, що ґрунтується на принципах Європейської хартії малих підприємств, та проведення моніторингу процесу імплементації шляхом щорічного звітування та діалогу. Таке співробітництво також передбачає особливу увагу до мікронідприємств та підприємств ремісницького типу, які є надзвичайно важливим елементом економіки України та ЄС.

В преамбулі Європейської хартії малих підприємств зазначено, що малі підприємства повинні розглядатись як одна з основних рушійних сил інновацій, зайнятості, а також соціальної та локальної інтеграції до Європи. Із цієї причини потрібно створити найсприятливіше середовище для малого бізнесу та підприємництва.

Пунктами 1 та 2 статті 15 Хартії основоположних прав Європейського Союзу встановлено, що кожна людина має право на працю та вільний вибір роботи. Кожний громадянин Союзу має свободу шукати роботу, працювати та користуватися правом засновувати суб'єкт підприємницької діяльності та надавати послуги у будь-якій державі-члені.

В розділі 20 «Підприємництво та промислова політика» Національної програми адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС) зазначено, що «політика у сферах підприємництва та промисловості є ключовою складовою економічного розвитку ЄС. У межах внутрішнього ринку ЄС ця політика спрямована на формування сприятливого середовища для бізнесу, стимулювання інновацій, залучення інвестицій та підвищення продуктивності промисловості, особливо малих і середніх підприємств (МСП), які становлять основу європейської економіки.

Для України ця сфера є однією з основних у процесі євроінтеграції та відновлення економіки, де адаптація законодавства до права Європейського

Союзу (acquis ЄС) сприятиме створенню передумов для повноцінної інтеграції у внутрішній ринок, розширенню доступу українських підприємств до програм підтримки ЄС, залученню інвестицій, модернізації виробництва та прискоренню структурної трансформації економіки на засадах цифровізації, сталості та інноваційності. <...>

Разом із тим, чинна система визначення МСП потребує подальшої адаптації до вимог Рекомендації Комісії 2003/361. Зокрема, у законодавстві наразі відсутні визначення типів підприємств (автономні, партнерські, пов'язані), відсутній альтернативний критерій (баланс підприємства) та не виключено державні підприємства із категорії МСП, що може створювати розбіжності у практичному застосуванні».

Генеральним директором Європейської комісії з питань розширення та східного сусідства (DG ENEST) було надано наступні рекомендації, що поняття «автономні підприємства», «партнерські підприємства» та «пов'язані підприємства» у Рекомендації Комісії 2003/361 визначаються через конкретні порогові значення володіння/контролю, тоді як у проекті Закону використовується загальне поняття «контроль» без визначення відповідних відсоткових критеріїв володіння або впливу.

Крім того, Європейська Комісія звернула увагу на відсутність чіткого визначення моменту, з якого материнське підприємство вважається таким, що здійснює контроль над дочірнім підприємством (*зокрема, чи йдеться про володіння 50 % або інше порогове значення*), що, на думку ЄК, може викликати додаткові питання під час оцінки законодавства України на предмет його відповідності acquis ЄС.

Додатково необхідно зазначити, що строк виконання цілі 5 «Імплементация Рекомендації Комісії 2003/361» розділу 20 «Підприємництво та промислова політика» Національної програми адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС) – липень 2026 року.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону **не суперечить** Угоді про асоціацію, **частково узгоджується** із правом Європейського Союзу, **та потребує доопрацювання** у зв'язку із зазначеними зауваженнями.

Голова Комітету

І.О. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

